

DE KORHAAN

Jaargang 31, Nummer 4 Oktober 1997

IN DIT NUMMER:

Oeverzwaluw in de lift
Vogelcursus voor de jeugd
Kleurringen bij kokmeeuwen

DE KORHAAN

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Wim Duurland
Willem-Jan Hoeffnagel (whoeffn@worldonline.nl)
Pieter Schut (piesch@worldaccess.nl)
Ruud Willemstein

Redactieadres : Menno Simonszof 84 1216 LM Hilversum 035-6217222

Verzending en ledenadministratie : Bep Dwars-Van Achterbergh
Postbus 1493 1200 BL Hilversum 035-6850627

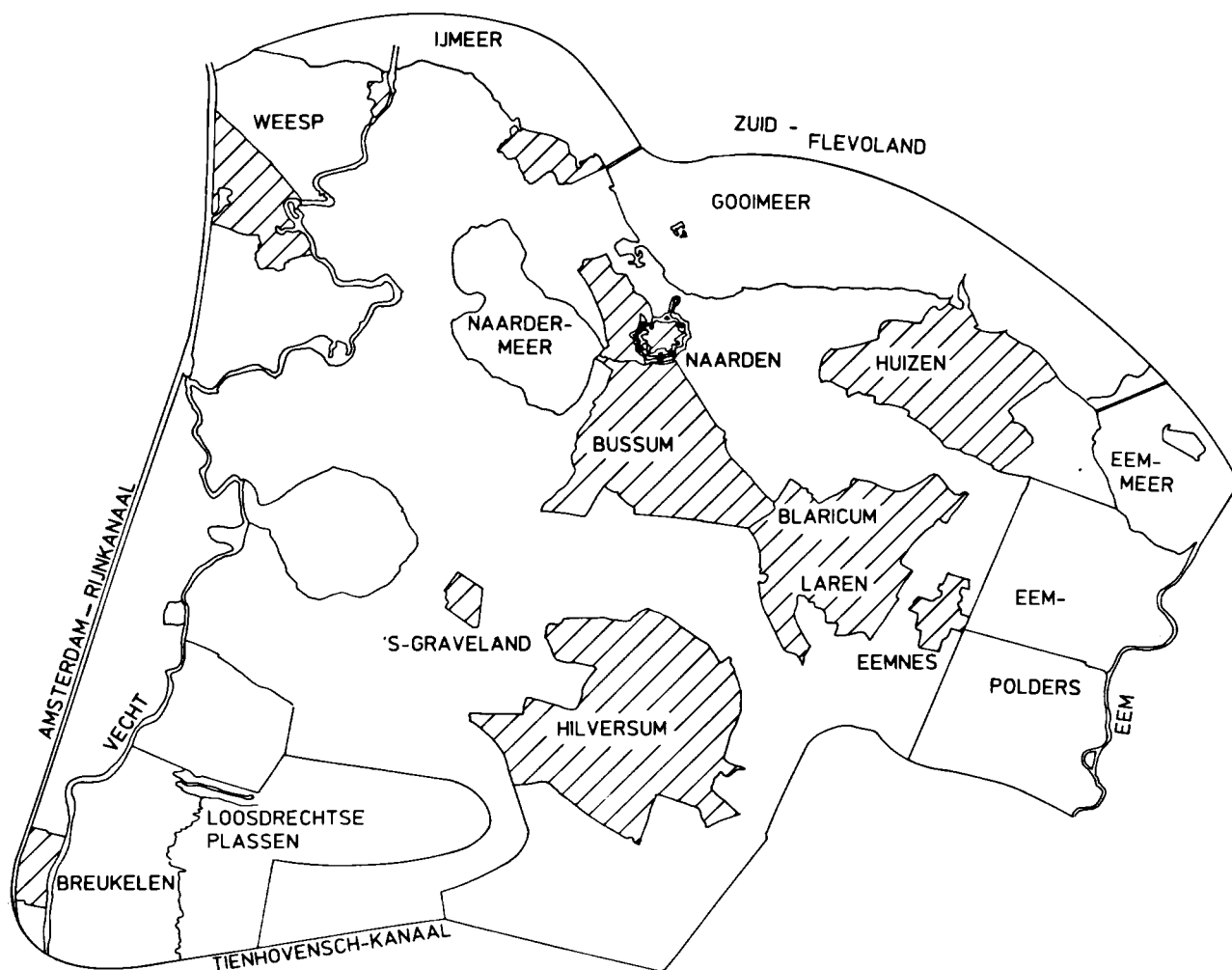
Druk : Grafisch Centrum Tomingroep, Hilversum.

Foto omslag : Jos Korenrump / Het Vogeljaar

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.
De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 15 november 1997.

ISSN: 0929-8762

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de voorzitter	90
Vogelringstation Het Gooi van start met goede "oogst"	91
Vogelwerkgroep werkt ook aan digitale toekomst	92
Oeverzwaluwen blijven in de lift	93
Over Tjokkie, Stapstap en andere kauwen	95
Vogelwerkgroep begint met een cursus voor de jeugd	96
Nieuwe vogelhut bij Naardermeer	96
Resultaten kleurringproject kokmeeuwen winter 1996/1997	97
SVN-onderzoek naar gedrag van nijlgans	99
De mening van de lezers	100
Telpost Conversbos blijft toch bestaan	101
Vogelwerkgroep wil hulp bieden bij natuurbeheer	101
Ledenactie gaat door	101
Winterschade aan vogelstand begint duidelijk te worden	102
14e Noordhollandse Vogeldag sluit VWG-jubileum af	103
Voorjaarsweekend '98 in België	104
Boomklevers in een uilenkast	105
Arkemheen: een echte polder	106
Vogels eerder aan de leg dan vroeger	107
Restauratieplan Vecht: strijd om schonere rivier	108
Boek over driehonderd jaar wonen aan de Oude Goog	110
Een kip met 47 vogelsoorten	111
Najaarscursus vogelherkenning	111
Herinneringen ophalen aan de torenvalk in Flevoland	112
Koolmees-ceremonie	113
Afscheid van de gierzwaluwen	113
Verslag van de Algemene Ledenvergadering, 24 april 1997	114
Programma	115
Ontvangen literatuur	116
Mutaties ledenbestand	117
Veldwaarnemingen	118
Kor Haan	120

Van de voorzitter

Bij het verschijnen van deze Korhaan zijn de meeste activiteiten in verband met het dertigjarig bestaan van de vogelwerkgroep al weer achter de rug, maar op zaterdag 25 oktober is er nog de jaarlijkse Noord-Hollandse Vogelgedag, waarbij de vogelwerkgroep als organisator en gastheer optreedt. Er is voor deze dag een interessant programma opgesteld en ik hoop dan ook dat een zeer groot aantal van onze leden die dag zal komen bijwonen. De bijzonderheden over het programma voor deze dag kunt u elders in dit blad vinden.

Wie denkt dat het na het jubileumjaar rustig wordt rond de vogelwerkgroep, die heeft het mis. Er is veel werk aan de winkel om een nieuw, eigen clubhuis te realiseren. De eerste aanzet is nu gegeven. Op vrijdag 15 augustus is op het kantoor van het Goois Natuurreservaat het voormalige pompgebouw in Bussum formeel overgedragen. De overdrachtsakte werd gepasseerd door notaris Mr. E. Habers en namens het waterleidingbedrijf PWN ondertekend door Ir. M. den Blanken. De heer F. Tielrooij, voorzitter van het GNR en de heer G. Wolff, secretaris van GNR, tekenden de akte namens het bestuur van GNR. Deze overdracht betrof zowel het pompgebouw als het omliggende stuk bosgebied. Na het ondertekenen benadrukte de heer Den Blanken, Directeur Watervoorziening, in een toelichting dat het PWN er mee ingenomen is dat het historische pompgebouw behouden kan blijven en daarbij ook nog een zinvol gebruik zal krijgen. Het PWN vindt het werk van groene groeperingen belangrijk. Daarom heeft het PWN er niet alleen aan meegewerkt dat het pompgebouw be-

schikbaar kwam, maar ook nog het bedrag dat oorspronkelijk was begroot voor de sloop, ter beschikking gesteld voor de herinrichting. In een dankwoord verklaarde de heer Tielrooij, namens het bestuur van GNR, dat hij erg ingenomen was met deze enorme steun in de rug voor de groene groeperingen in het Gooi en dankte het PWN voor zijn medewerking. Vervolgens bood de heer Tielrooij het gebouw aan aan de Stichting Het Pompgebouw. Het omliggende terrein zal beheerd worden door het GNR en een onderdeel worden van een zone met natuurgebieden dat zich langs de spoorlijn uitstrekt van Crailo tot de rand van Bussum.

Preambule

Na de overdracht mocht ik een toelichting geven op het ontstaan van de Stichting Het Pompgebouw, die het nieuwe clubhuis namens de vier organisaties gaat beheren. In de afgelopen maanden is via een aantal overlegonden een unieke samenwerking ontstaan tussen de vogelwerkgroep, het IVN, KNNV en de Stichting Omgevingseducatie. De besturen van deze organisaties verwachten dat deze samenwerking een enorme stimulans zal zijn voor het uitdragen van het vrijwilligerswerk, niet alleen op het gebied van natuurbescherming en -educatie, maar ook op cultureel gebied. Op dit laatste terrein is met name de SOE actief.

Om duidelijk te maken dat het voornemen tot samenwerking hun ernst is, is er een intentieverklaring opgesteld. Het is een zogenaamde 'preambule' die bedoeld is als een soort voorblad bij de stichtingsakte van de Stichting Het Pompgebouw. Omdat ook de Vereniging van Vrien-

den van Het Gooi en het GNR dit project ondersteunen, werd de preambule ook namens deze organisaties onderschreven. Het document werd ondertekend door mijzelf namens de Vogelwerkgroep, F. Jansen, namens het IVN, M. Stevens, namens het KNNV, J. Pfeiffer, namens de Vrienden van Het Gooi, F. Tielrooij, namens het bestuur van het GNR, en mevrouw M. Arkesteijn-van Willigen, namens het SOE.

Eind augustus is de commissie voor fondsvererving voor het eerst bijeengekomen. Deze commissie zal gaan proberen fondsen te verkrijgen die gebruikt kunnen worden als eventuele aanvulling voor de bouwkosten en voor de inrichting van het clubgebouw. Deze maand zal ook de bouwcommissie worden ingesteld, die zich bezig zal gaan houden met het uitwerken van de bouwplannen en het zoeken van een aannemer.

Ik gaf dit wat uitgebreide verslag om duidelijk te maken dat er heel wat gebeurt aan de vernieuwing, ook van onze vogelwerkgroep. Maar laat hierdoor niet de indruk ontstaan dat andere activiteiten van de vogelwerkgroep op een laag pitje staan. Integendeel, een jeugdcursus is zojuist voor het eerst begonnen en ook onze succesvolle "gewone" cursus gaat spoedig weer van start. En daarnaast zijn er natuurlijk weer diverse lezingen en excursies. Kortom: het vogelseizoen is weer begonnen!

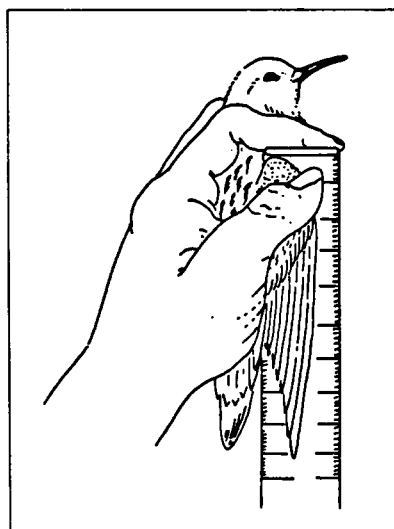
ROB KOLE

Dit jaar begonnen leden van onze vogelwerkgroep het Vogelringstation Het Gooi. Hierbij een verslag met de resultaten van het eerste seizoen.

Daan Buitenhuis

Vogelringstation Het Gooi van start met goede "oogst"

'Beter één vogel in de hand, dan tien in de lucht'. Dat is een oud gezegde dat stamt uit de tijd dat vogelvangen broodnodig was. Gewoon, om brood op de plank te krijgen. Denk maar aan de vinkenbanen en de ganzenflappers. Toen de ideeën over de natuur en natuurbescherming voorzichtig veld begonnen te winnen hoorde je af en toe al eens zeggen 'beter één vogel in de hand, dan tien in de lucht'. Vogelringers van nu handhaven echter nog het oude gezegde. Weliswaar met een andere achterliggende gedachte. Na het vangen en ringen krijgen de vogels onmiddellijk de vrijheid, én de wens mee, 'laat nog eens iets van je horen'. Liefst levend, bijvoorbeeld als terugmelding via een vangst door een andere ringer elders.

Het logo van het Vogelringstation

Met die doelstelling in het achterhoofd hebben ringers en medewerkers van het ringstation 'Het Gooi' dit jaar al heel wat uren, voor dag en dauw te beginnen, doorgebracht. Met name op de vaste ringplaats op de rand van het landgoed Oud Naarden en de kust van het Gooimeer.

Over opzet en organisatie heeft Dick Jonkers in de Korhaan (31[1]februari 1997) uitvoerig verslag gedaan. Ook over het z.g. CES-project (Constant Effort Site). Nog even kort, om het geheugen op te frissen, de doelstelling.

CES is een ringprogramma waarbij op een vaste vangplaats, met gebruik van nauwelijks zichtbare netten, die worden gespannen tussen stokken, in smal getrapte paadjes in de rietkragen, van half mei tot half augustus wordt geringd. Dat vindt plaats in de weekends, op zaterdag of zondag. Gegevens worden verzameld over dichtheid en broedsucces van vogels. Zo goed mogelijk. Altijd nog heel wat nauwkeuriger en betrouwbaarder dan het natte vingerwerk zo van: 'voor mijn gevoel zitten hier de laatste tijd minder/meer vogels dan vroeger.....'.

Er is beloofd de lezers van de Korhaan op de hoogte te houden van deze activiteiten, ervaringen en resultaten. Hierbij een eerste bericht over de 'oogst' van deze zomer, tot ongeveer half augustus.

Het jaar is nog niet voorbij en dus krijgt dit verslag nog een uitgebreider vervolg van activiteiten buiten de CES-periode. Tenslotte komt er nog herfsttrek en bijvoorbeeld winteravondcontroles waar vaak ook actief wordt geringd. Overigens moet u zich bij Oud Naarden geen spectaculaire aantallen voorstellen op zo'n vangochtend. Met 40 vogels, soms oplopend tot 100, zijn we best tevreden.

Tot de langste dag is zaterdag of zondagochtend om 4.30 uur/5.00 uur aanwezig zijn 'op de werkvloer' niet ongewoon. Daarna schuift met het later licht worden de aanvangstijd uiteraard op. We zijn daar dan met zo'n vier tot zeven enthousiaste mensen. Stokken en netten worden in het schemerdonker door het natte gras en riet aangedragen, weggesjouwd en uitgezet. Voordat het echt licht wordt moeten, over zeven verschillende plaatsen verdeeld, totaal 140 meter netten staan. Als het laatste net is geplaatst vliegen in het eerste net reeds enkele vogels. Dat betekent heel voorzichtig uit het net halen om beschadiging te voorkomen en meenemen in een fuik naar de ringplaats.

Ieder net wordt ongeveer om de tien minuten gecontroleerd. Zo tijdens het licht worden kan het nog pittig koud zijn maar als de zon hoog genoeg is geklommengaan de eerste truien al uit en

wordt ook de eerste thermoskan met koffie losgeschroefd. Tijdens het uithalen van de vogels hoor je af en toe een kreet, 'weer een kleine karekiet met notabene een Belgische ring om'. 'Is dit nou een bosrietzanger of een kleine karekiet?' Nou dat zien we zo wel op de verzamelplaats waar de soortnaam, sexe en leeftijd op uiterlijke kenmerken worden vastgesteld en de vleugels gemeten, de vogel gewogen.

Hoewel ringers niet per definitie soortenjagers zijn, ontstaat er toch enige opwindning als je voor het eerst een appelvink, ijsvogel, baardmees of buidelmee in je handen krijgt. Voor sommigen tot op dat moment alleen maar een plaatje uit een vogelgids. Alles wordt nauwkeurig vastgelegd en gaat naar het Vogeltrekstation in Heteren, voorheen Arnhem.

De wetenschap doet er haar voordeel mee, want het zijn al deze verzamelde gegevens die meer inzicht kunnen geven in leefgewoontes en behoeften van vogels, trekroutes, voedsel- en broedgebieden. Zij leveren de bouwstenen voor onderzoek dat leidt tot adviezen aan verantwoordelijke verenigingen en instanties die natuurgebieden beheren. Hendrik de Nie gaf e.e.a. al aan in zijn artikel van de Korhaan nr. 3 1997. (U bewaart toch ook alle nummers?!). In de CES-periode van half april tot half augustus 1997 zijn ruim driehonderd vogels gevangen en geringd. Meer dan de helft bestaat uit kleine karekieten. Overigens vangen we buiten de CES-periode ook zo'n driehonderd vogels. Vorig jaar één grote karekiet en dit jaar ook één. Geeft wel aan hoe moeilijk die het hebben. Over de hele periode worden er zo'n 35 soorten gevangen.

Uiteraard vangen we ook vogels die al een ring dragen. Zo vingen

we dit jaar 40 kleine karekieten terug die we vorig jaar op dezelfde plaats ringden. Kleine karekieten trekken via het zuidwesten van Europa naar tropisch Afrika. Als we bedenken hoe klein de kans is dat zo'n geringd zangvogeltje in dat immense gebied wordt gevonden en dan ook nog wordt opgegeven, mag je blij zijn met een terugmelding. Niettemin is er bij het Vogeltrekstation zelfs een melding bekend uit Ghana.

Overigens vindt er natuurlijk ook trek in omgekeerde richting plaats. Zo trekken hier ook kleine karekieten door die in Zuid-Zweden en Zuid-Finland aan de noordgrens zitten van hun verspreidingsgebied. Wij vangen in het voorjaar in Oud Naarden af en toe kleine karekieten die op de herfsttrek in België zijn geringd in de omgeving van Antwerpen.

Over 'oude' vogels gesproken. We vingen twee kleine karekieten in 1997 die in 1991 in België waren geringd. Een respectabele leeftijd voor zo'n kleine vogel. Na de kleine karekiet staat de tiftjaf op de tweede plaats als terugvangst op de eigen ringplaats. Tot slot. Rariteiten? Hebben we ook. Zo krijg je wel eens een ontsnapte volièrevogel in je net. Nou is dat bij een kaketoer niet zo moeilijk als het om de herkenning gaat. Maar toen wij op zekere dag een blauwfazantje, een mozambiquesijs en later nog een citroensijs vingen, moesten we toch een ander boek open slaan dan we gewoonlijk hantieren bij het determineren.....

Dick Jonkers met oeverzwaluw in de hand. Hij determineert door in de veren te blazen.

Vogelwerkgroep werkt ook aan digitale toekomst

In de vorige Korhaan maakten we de komst van het Goois Vogelnet bekend. Iedereen die een e-mailadres heeft en snel, gratis, het laatste nieuws van de vogelwerkgroep wil ontvangen, kan zich hiervoor aanmelden. Op onregelmatige momenten krijg je dan via de computer het laatste nieuws over bijeenkomsten, excursies en bijzondere waarnemingen. Het Goois Vogelnet heeft al 25 deelnemers, ieder ander die berichten wil ontvangen kan simpelweg een e-mailberichtje sturen naar Piesch@Worldaccess.nl. De vogelwerkgroep werkt trouwens ook aan een eigen homepage op internet. Die pagina is nu nog experimenteel, dus ver van af, maar wie toch wil kijken: het adres is <http://www.worldaccess.nl/~rkole/vwg.htm>.

De oeverzwaluwen vroegen dit jaar extra aandacht. De vogelwerkgroep moest het een ander uit de kast halen om op enkele plaatsen aan bedreigingen het hoofd te bieden. In goed overleg met de betrokkenen liep alles gelukkig goed af.

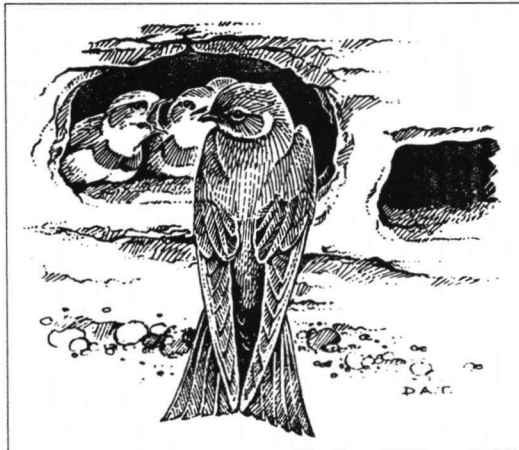
Dick A. Jonkers

Oeverzwaluwen blijven in de lift

Ook dit jaar werd een inmiddels traditie geworden telling voortgezet: het opsporen van oeverzwaluwkolonies binnen het werkgebied en het vaststellen van het aantal broedparen. Altijd op zoek naar nieuwe nestmogelijkheden vonden zij dit jaar een lokatie die door sommigen aanvankelijk niet op prijs werd gesteld. Zo zorgen de oeverzwaluwen ervoor dat wij bij de les blijven en niet alleen de nesten tellen, maar ook de plekken veilig stellen waar zij hun holen hebben gegraven.

Nestelplaatsen

Ieder jaar valt weer op dat de lokaties vrij geconcentreerd aan de west- en ooststrand van het Gool liggen, met als enige uitzondering een kolonie in de Maatpolder niet zo ver van de Eem. In het Vechtplassengebied zijn kennelijk geen geschikte plekken of is er wat anders aan de hand? Een oeverzwaluwenvandje bij de rioolzuiveringsinstallatie in de Horstermeer is nooit bezet geweest. Vroeger kwamen oeverzwaluwen wel in het Vechtplassengebied voor en broedden daar in stapels turf. Dat er af en toe een nieuwe kolonie opduikt in het westen en oosten van het Gool is eigenlijk niet vreemd, want het zijn de enige plaatsen waar af en toe nog min of meer grootschalige zandverplaatsingen worden uitgevoerd. De tijd van de zandaf-

Oeverzwaluwen

gravingen is voorbij. De plaatsen waar zij nu voorkomen liggen bovendien ook nog vaak in de buurt van water en dat kan in veel gevallen een essentiële factor zijn. Waarom vestigden zij zich niet in de grote bouwput met steile wanden van het Dudokcollege in aanbouw op het vroeger parkeerterrein van de Expohal in Hilversum? De mens wikt, maar de oeverzwaluw beschikt.

Lokaties

De meest westelijk gekregen kolonie was die op de stortplaats met compostering bij de A6 aan de rand van het Naarderbos, vlak bij Muiderberg. Vorig jaar zagen 15 paren kans zich daar te vestigen, maar dit jaar was het raak. Door de werkzaamheden voor het composteren verandert het aanzien van het gebied voortdurend. Er kunnen dan steile wanden van ingeklonken grond ontstaan. Als dit vlak voor

het broedseizoen gebeurt zien de oeverzwaluwen hun kans schoon. Op drie plaatsen vonden vestigingen plaats, die in totaal 216 bewoonde nesten opleverden. Op eigen initiatief liet de beheerder de werkzaamheden stopzetten. Na het broedseizoen werden die weer voortgezet, waardoor een van de kolonies is verdwenen.

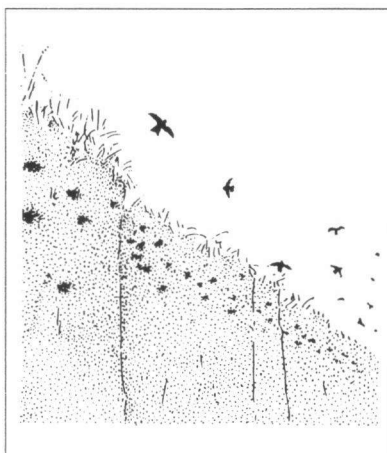
Van de kunstwand aan de Oostdijk (tabel 1) waren er van de 143 gaten 102 bewoond. Het hadden er meer

kunnen zijn, want uit sommige gaten groeiden planten en aan de zijkant bedekte overhangende en opgeschoten begroeiing andere gaten. Vlak voor het volgende broedseizoen zullen wij deze hinderpalen opruimen. Het succes van de kunstwand hangt waarschijnlijk samen met het volledig verdwijnen van het gronddepot tussen de A1 en A6 waar zij in voorgaande jaren altijd in grote aantallen broedden. De uitwerking van de gegevens van terugvangsten van geringde oeverzwaluwen zal dit idee kunnen bevestigen.

Het Vierde Kwadrant in Huizen bleef oeverzwaluwen aantrekken. Op de plek waar vorig jaar nog een kolonie zat, staan nu huizen, maar op twee andere plekken bij de Harderwijkerbank en het Breezand ontstonden nieuwe kolonies. Daar bevonden zich twee bouwputten, waar de heipalen al in de grond waren

gedreven. Voor de oeverzwaluwen vormde dit geen beletsel om daar te gaan nestelen. Ons lid Anco Driessen ontdekte de eerstgenoemde kolonie die op 14 juni uit 15 nesten bestond. Vier dagen later ontdekte de auteur van dit artikel een tweede kolonie aan het Breezand die op dat moment 51 bewoonde holen telde.

Goede raad was duur, de bouw ging gewoon door. Tijdens de eerste gesprekken met de bouwers was er nog weinig begrip. De bouw zou en moest om allerlei redenen doorgaan en alles moest worden afgewerkt. Een tweede gesprek volgde, waarbij een agent van het bureau Natuurhandhaving, een medewerker van Vogelbescherming, een vertegenwoordiger van de vogelwerkgroep en een afgevaardigde van het bouwbedrijf aanwezig waren. Van beide kanten werd begrip voor de situatie getoond en dit leidde tot overeenstemming. Het werk zou doorgaan, maar de wanden zouden overeind blijven tot de oeverzwaluwen vertrokken waren, al zou dit tot in augustus duren. Tussen de bedrijvigheid door, vooral als het tijdens werkpauzes rustig was, voerden de oeverzwaluwen hun jongen. De media kregen lucht van de samenwerking tussen aannemingsmaatschappij Slokker en de vogelwerkgroep. Op 16 juli kwam een filmploeg van SBS voor een interview op lokatie voor het programma "Hart van Nederland". Op die dag bevatte de bouwput Harderwijkerbank nog 14 nesten en die op het Breezand nog 33 nesten. Een deel van de zandwand was ingestort, iets wat in natuurlijke situaties ook voorkomt. Een dag later kwam VARA's Vroege Vogels langs en de Gooi- en Eemlander schonk eveneens aandacht aan de samenwerking.

Oeverzwaluwen Tekening: Awie de Zwart

Een periode van rust brak aan: de bouwvakvakantie ging in. Daarna produceerde een aantal paren nog een tweede broedsel. Zonder problemen konden de jongen worden grootgebracht.

De steilrand van de groeve Oostermeent leek aanvankelijk onbewoond te blijven. Controles in juni leverden geen bewoonde holen op. In juli bleken zich toch nog zeven paren gevestigd te hebben; eind juli waren in zeven holen jongen aanwezig.

Bij de kolonie aan de Vlierberg aan de rand van het industrieterrein van Eemnes dreigden problemen te ontstaan die door de gemeente op tijd werden onderkend. Men had dringend grond uit het depot nodig, maar hoe moest het dan met de

oeverzwaluwen? Gemeenteambtenaar Th. Leys, met dezelfde naam als de landelijk coördinator van het oeverzwaluwonderzoek Herman Leys, maar geen familie, belde op. Na een gezamenlijk terreinbezoek werd een strategie uitgestippeld. De zandhopen met de oeverzwaluwen zouden intact blijven en alleen grond op een afstand van 15 meter van de nesten zou worden uit- of afgegraven. Deze klus zou binnen twee dagen afgewerkt zijn. Ook hier ging alles goed.

Het aantal van 80 bewoonde holen in de kolonie van het Raboes vlak bij de monding van het riviertje de Eem was een stuk lager dan in 1996. Hier was er een daling van het aantal bewoonde holen van 36 procent.

Met een aantal van 481 bewoonde nesten verdeeld over zeven kolonies mogen we heel tevreden zijn. Het is een stijging van 30 procent ten opzichte van het vorige jaar.

Niet onvermeld mag blijven dat onze voorzitter Rob Kole in de slag ging met de gemeente in zijn woonplaats Bunschoten en voorkwam dat een zanddepot met circa 175 nesten werd afgegraven. Deze actie op enige afstand van ons werkgebied haalde de pers niet. Wel de

Tabel 1 Overzicht van oeverzwaluwkolonies in 1997 binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.

Naam kolonie	Gemeente	Aantal nesten	Vestigingsplaats
Naarderbos	Naarden	216	stortplaats
Oostdijk	Naarden	102	kunstwand
Harderwijkerbank	Huizen	15	bouwput
Breezand	Huizen	51	bouwput
Oostermeent	Blaricum	7	vormalige zandgroeve
Vlierberg	Eemnes	10	gronddepot
Raboes	Eemnes	80	afgestoken wand
Totaal		481	

bewakingsactie van een andere Bunschoter die voorkwam dat crossers de nesten verstoorden (Gooi- en Eemlander 6 augustus 1997 en Bunschoter Courant 26 juli 1997).

Ringonderzoek

Evenals in voorgaande jaren werden de oeverzwaluwen in de kolonie van Rijkswaterstaat geringsd. Ditmaal niet in het gronddepot, want dit was ongeschikt voor oeverzwaluwen, maar bij de Oostdijk. Tijdens twee vangsessies werden 214 ongeringsde oeverzwaluwen gevangen en 35 exemplaren die door ons of een ander al van en ring voorzien waren. Daartussen bevond zich een oeverzwaluw met een Belgische en een met een Nederlandse en een Spaanse ring. Dit exemplaar had waarschijnlijk eerst in Nederland een ring gekregen en kreeg er op zijn trektocht van of naar het overwinteringsgebied een tweede omgelegd. Over enige tijd hopen wij de resultaten van ons jarenlange ringonderzoek aan oeverzwaluwen in het Gooi te publiceren.

Plannen

Al heel lang leven er ideeën om daadwerkelijk hulp te bieden door oeverzwaluwenwanden te bouwen. De door de vogelwerkgroep uitgegeven brochure "Vogels zien en beschermen" bevat allerlei suggesties. De succesvolle kunstwand die door Rijkswaterstaat aan de Oostdijk bij Naarden is gebouwd, is tot nu toe het enige tastbare bewijs van de uitwerking van die plannen. Voor het overige leek het bij praten te blijven. Het ziet er nu naar uit dat er wat meer gaat gebeuren. Voor het recreatieterrein bij de Hollandse Brug, waar zich vorig jaar nog een kolonie bevond, is een plek aangewezen waar een zandwand kan worden

afgestoken. In 1998 zal op de stortplaats bij het Naarderbos een wand worden opgebouwd met grond uit het gebied. Voor het natuurontwikkelingsproject Zanderij tussen Bussum en Hilversum is een plan ingediend dat in principe is goedgekeurd en waarschijnlijk in 1998 zal worden uitgevoerd. De gemeente Eemnes heeft het initiatief genomen voor de bouw van een wand bij een vijver in de nieuwbouwwijk aan de zuidzijde van het dorp.

Als deze plannen zijn uitgevoerd en de oeverzwaluwen bereid zijn om mee te werken kan de stand misschien weer op het niveau komen van de jaren zestig. Dan hoeven de oeverzwaluwen niet meer afhankelijk te zijn van gronddepots of andere toevallig tijdelijk aanwezige plaatsen waar zij hun holen kunnen graven.

Oeverzwaluwen

Over Tjokkie, Stapstap en andere kauwen

Vele jaren achtereen heb ik gedurende de maand juli in de tuin gezeten, omgeven door kauwen. Oude en jonge. Wel om en nabij de vijftig exemplaren. Ze aten een hapje, dronken wat of namen een bad, afgewisseld met een zonnebad. Een enkel jong, dat nog te lui was om zelf voedsel tot zich te nemen, bedelde tevergeefs. De belaagde ouder liet dan een vreemde kreet horen, die je zou kunnen vertalen met "hoepel op!". Er waren diverse bekenden onder de zwartjassen. Tjokkie ging altijd op de garagedeur zitten. Stapstap kon enkele meters achteruit lopen als hij bedreigd werd door een vertoomde collega. Witkraag, vanwege de witte strepen in zijn nek, was met Weg-pet altijd van de partij. De laatste verloor altijd in het strijdgewoel zijn zwarte kopveren.

Kaatje was een acrobaat. Die kreeg het voor elkaar om drie op elkaar gestapelde vleesballetjes, iets kleiner dan een knikker, verticaal in zijn snavel mee te nemen. De andere kauwen hielden het bij horizontaal vervoer. Kaatje-kah streek altijd neer op de deurknop van de bijkeukendeur als hij meelwormen wilde hebben. Juli 1997. Waar bleven ze, de zwarte rakkers? Hun plaats werd ingenomen door pa en ma gaai met drie jongen. Een van de oude gaaien doet een buizerd na. Echtpaar ekster komt met vier stuks nageslacht. En af en toe komt er een kraai Eh-eh (die heeft een spraakgebrek) met de hele familie aanzetten. Maar toch had ik liever de centenpikkers, de corvus monedula, om me heen gezien.

CARLA HOLZENSPIES

De discussie loopt al heel lang, maar nu gaat er iets gebeuren. Vanuit de subgroep Vogelcursussen kwam het initiatief voor een vogelintroductie voor kinderen van acht tot twaalf jaar. Met veel enthousiasme is de cursus onlangs begonnen.

Atie van Klaveren

Vogelwerkgroep begint met een cursus voor de jeugd

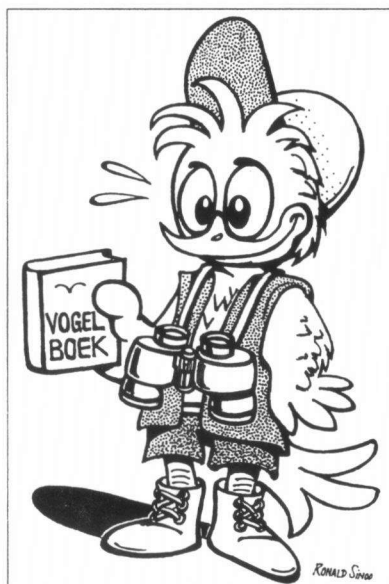
Tijdens de open dagen konden we het bekendmaken: de cursus voor de jeugd komt er eindelijk aan. Met een groep enthousiaste mensen hebben we heel wat avonden gebrainstormd over het hoe, waar, wanneer en wat daarna. Van Vogelwacht Utrecht, die al vijftien jaar een jeugdcurriculum geeft, hebben we goede ideeën aangereikt gekregen. Van hun ervaring kunnen we gebruikmaken.

We willen de kinderen graag respect voor de natuur bijbrengen en samen met hen ons verwonderen over die natuur. Hierin staan de vogels natuurlijk centraal, maar allicht dat de samenhang van alle dingen ter sprake komt.

De cursus is bedoeld voor kinderen van acht tot twaalf jaar en wordt op zaterdagmorgen om de week van 10.00 tot 12.00 uur gegeven in het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten in 's-Graveland. De schoolvakanties zijn vrij.

We zijn begonnen op 13 september en we gaan door tot en met mei 1998. Per keer zijn er twee volwassenen aanwezig, van wie er een de leiding heeft. Bij excursies kunnen meer leiders gevraagd worden.

De meeste excursies zullen in de directe omgeving van het bezoekerscentrum gehouden worden, ook uit veiligheidsoverwegingen. Maar natuurlijk willen

Tekening: Ronald Sinoo

we de kinderen ook kennis laten maken met de watervogels en daarvoor moeten we wel iets verder van huis.

Tijdens de open dagen hebben we het idee van de jeugdgroep goed kunnen promoten. Vele folders werden uitgedeeld en in totaal 23 aanmeldingen kwamen voor deze eerste jeugdcurriculum binnen. In de loop van het cursusjaar willen we gaan bekijken hoe we een vervolg kunnen regelen op de cursus voor kinderen, want het mag natuurlijk niet bij een jaar blijven.

Tot slot nog een oproep voor hulp. We zijn nog op zoek naar kleine kijkers en vogelboekjes. Heeft u in uw kast nog artikelen

staan die te goed zijn om weg te doen, neem dan contact op met ons. De kinderen krijgen de kijkers en/of boekjes in bruikleen, ze blijven dus eigendom van de VWG-jeugdcurriculum. Bij voorbaat onze dank.

Atie van Klaveren, Berkenhof 3
1241 VP Kortenhoef, tel. 035-
6561426

Nieuwe vogelhut bij Naardermeer

Zonder veel ophef heeft Natuurmonumenten een nieuwe vogelobservatiehut geopend bij het Naardermeer. Vanuit de hut kijk je uit over het deel van het Naardermeer dat bekend staat als de Wijde Blik. Dit is het water ten zuiden van de spoorlijn.

De hut is gemakkelijk te bereiken als onderdeel van het wandelpad De Laan, dat uitgebreid is beschreven in Korhaan 29 (3). Borden wijzen de weg naar de hut. Onze leden Dick Jonkers en Pieter Schut gaven adviezen aan Natuurmonumenten over vogels in dit gebied. Dit heeft geleid tot enkele speciale informatieborden, die Natuurmonumenten in de hut en langs het pad heeft geplaatst.

In het kader van een langlopende studie naar overwinterende kokmeeuwen in Nederland is in de winter van 1996/97 gestart met een kleurringproject. Hiertoe zijn in zes steden (waaronder Hilversum) kokmeeuwen gekleurringd. In dit artikel worden de eerste resultaten gepresenteerd.

Frank Majoor

Resultaten kleurringproject kokmeeuwen winter 1996/1997

Het doel van het project is om een beeld te krijgen van de plaatstrouw van in Nederlandse steden overwinterende kokmeeuwen. In de zes steden (Arnhem, Deventer, Groningen, Hilversum, Kampen en Utrecht) zijn in stadsparken in totaal 158 kokmeeuwen gevangen en geringd met een stalen ring van het VOGELTREKSTATION ARNHEM aan de rechterpoot en een grote gele plastic kleurring aan de linkerpoot. De gele kleurring heeft een opvallende inscriptie die bestaat uit twee zwarte letters. Hierdoor zijn alle gekleurringde vogels individueel herkenbaar. Alle kokmeeuwen zijn gevangen tussen 28 november 1996 en 26 januari 1997.

Door selectief te vangen zijn in iedere stad ongeveer evenveel eerste wintervogels als adulten (tweede winter of ouder) gekleurringd. De zes steden zijn uitgekozen op basis van de ligging in Nederland en de aanwezigheid van al actieve (kleur)ringen-aflizers. De lokaties waar de kokmeeuwen zijn gekleurringd, zijn door verschillende waarnemers wekelijks bezocht. Ook zijn andere geschikte afleesplekken in deze steden min of meer systematisch op gekleurringde kokmeeuwen afgezocht. Daarnaast zijn

andere Nederlandse steden enkele keren afgezocht, waaronder Amersfoort, Amsterdam, Medemblik, Zwolle, Zutphen en Nijmegen.

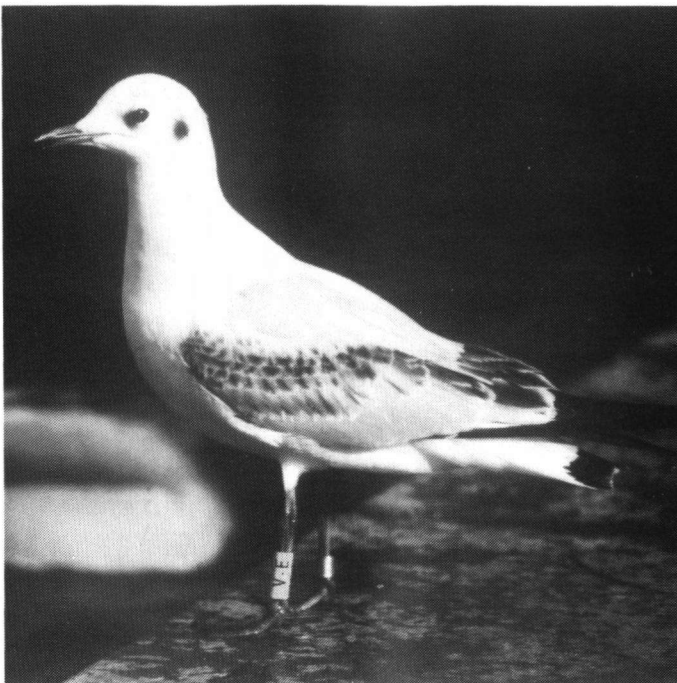
In dit verslag wordt onderscheid gemaakt tussen vogels die één of meerdere dagen later lokaal zijn teruggezien en vogels die elders zijn teruggezien. Alle observaties binnen de stad van het kleurringen (incl. buitenwijken) zijn beschouwd als lokale waarnemingen. Eén waarnemingdag wordt in dit verslag beschouwd als één of meerdere waarnemingen van een gekleurringde kokmeeuw op één dag binnen een bepaalde stad. Indien er bijvoorbeeld 5 individuen op een dag in een bepaalde stad zijn afgelezen geldt dit als 5 waarnemingdagen.

Het Weer

In het begin van de winter (oktober tot eind december) waren er normale temperaturen en viel er weinig regen. Vanaf ongeveer 20 december tot 10 januari was het extreem koud. Vervolgens waren februari en maart zeer nat en met relatief hoge temperaturen.

Resultaten

Van de 158 gekleurringde kokmeeuwen zijn in totaal 69 vogels (43.7%) lokaal teruggezien. Er waren nauwelijks verschillen tussen vogels die als eerste winter waren geringd (41.7% lokaal te

Een gekleurringde kokmeeuw

Foto: René Oosterhuis

Tabel 1

Overzicht van het aantal gekleuringde kokmeeuwen per stad met het aantal lokaal waargenomen vogels, het totaal aantal waarneemingen, het aantal waarnemers en het aantal winterwaarnemingen elders.

	ARNH	DEVE	GRON	HILV	KAMP	UTRE
N geringd	27	27	27	25	27	25
N lokaal terug	18	18	19	7	2	5
% lokaal terug	66%	66%	70%	28%	7%	20%
N waarneemdagen	129	83	277	6	9	8
N waarnemers	5	8	7	1	6	2
N elders terug	1	1	0	4	4	3
% elders terug	4%	4%	0%	17%	15%	12%

Tabel 2

Aflezingen van gekleuringde kokmeeuwen winter 1996/97 naar decade van het ringen (horizontaal) en de decade van de laatste lokale waarneming (verticaal).

N = aantal geringd per decade

0 = aantal geringde vogels die niet lokaal zijn teruggezien

= = periode met strenge vorst

	N	0 (%)	n3	d1	d2	d3	j1	j2	j3	f1	f2	f3	m1	m2	m3	a1
n3	15	3 (20%)		1	1	1			1	3	4		1			
d1	33	12 (36%)	xx		1					1	6	1	5	2	2	3
d2	31	18 (59%)	xx	xx		1		2		2	3	3	2			
d3	11	7 (64%)	xx	xx	xx						1			1	1	1
j1	3	2 (66%)	xx	xx	xx	xx		1								
j2	44	35 (80%)	xx	xx	xx	xx	xx		1	1	3	1			3	
j3	21	12 (56%)	xx	xx	xx	xx	xx	xx	2	2	1	1	3			

rug) en vogels die als adult waren geringd (45.3% lokaal terug). Wel waren er grote verschillen tussen de verschillende steden (tabel 1). In Arnhem, Deventer en Groningen is het merendeel van de vogels lokaal teruggezien. Daarentegen is in Hilversum, Kampen en Utrecht slechts een klein deel lokaal teruggezien.

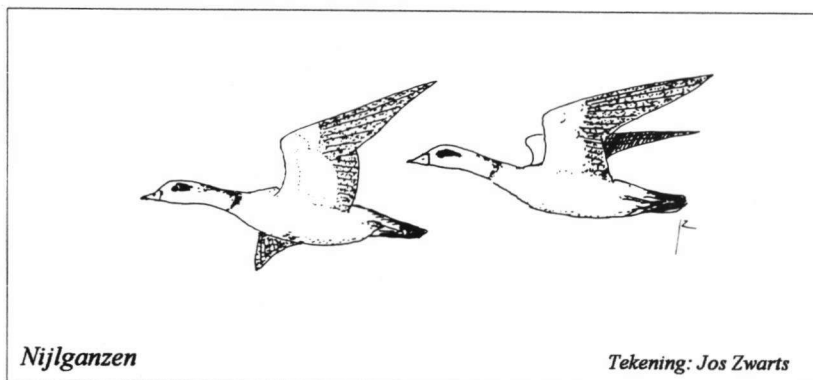
Van de plaatsen waar de minste kokmeeuwen lokaal zijn teruggezien zijn de meeste winterwaarnemingen van andere steden bekend (tabel 1). Over het algemeen betreft dit één waarneming uit een andere stad. Twee eerste winter kokmeeuwen zijn één maal in een nabijgelegen stad gezien en vervolgens weer op de ringplek (Hilversum Utrecht en

Deventer Zutphen). Eén kokmeeuw is sinds de dag na het ringen in Hilversum regelmatig in Deventer gezien.

In het voorjaar en de zomer van 1997 zijn zeven gekleuringde kokmeeuwen afgelezen op trek naar of in de broedgebieden. Waarnemingen werden ontvangen uit Duitsland (3), Denemarken (1), Polen (1), Zweden (1) en Noorwegen (1). Deze gegevens bevestigen het al bekende beeld dat 's winters in Nederlandse steden kokmeeuwen overwinteren die in landen ten noorden en ten oosten van ons land broeden (zie oa. van Dijk & Majoor 1995). Opvallend is echter dat vier van deze kokmeeuwen één jaar oude vogels betreft en deze zeer waarschijnlijk nog niet tot broeden komen.

Discussie

De afgelopen winter werd gekenmerkt door een ongewoon felle vorstperiode tussen 20 december en 10 januari. Deze vorstperiode heeft invloed gehad op het verspreidingspatroon van kokmeeuwen. Vogels die voor deze vorstperiode waren geringd, werden voor het grootste deel lokaal teruggezien (tabel 2). Daarentegen zijn vogels die tijdens en direct na de vorstperiode zijn geringd, voor het grootste deel niet lokaal terug gezien. Het is waarschijnlijk dat door de extreem koude periode veel kokmeeuwen zich hebben verplaatst naar een nabijgelegen plek met open water of verder zijn getrokken in zuidelijke richting. Het idee van wegtrek naar het zuiden wordt ondersteund door enkele aflezingen. Daarbij komt dat de kokmeeuwen die later in de winter zijn geringd een kortere periode hadden om teruggezien te worden. Dit werd versterkt doordat gedurende de natte en milde periode in februari en maart veel kokmeeuwen op de

Nijlganzen

Tekening: Jos Zwarts

velden buiten de stad naar voedsel zochten. Hierdoor werd de kans op aflezen binnen de stad verkleind.

De grote verschillen tussen de steden in het percentage gekleurde kokmeeuwen die lokaal zijn teruggezien zijn deels te wijten aan verschillen in waarneemintensiteit en deels te wijten aan verschillen in ringdatum (i.e. de tijd van het ringen ten opzichte van de vorstperiode). Wel is het opvallend dat de meeste niet-lokale winterwaarnemingen afkomstig zijn uit steden waar de minste vogels lokaal zijn teruggezien (Hilversum, Kampen en Utrecht). Ook dit gegeven wijst erop dat in deze steden een deel van de

niet lokaal teruggeziene vogels naar elders is vertrokken.

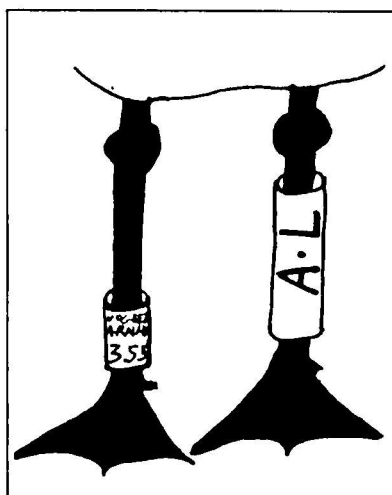
Toekomst

Op grond van jarenlange ervaring met het aflezen van metalen ringen in steden (zie o.a. Van Dijk & Majoor 1995) is de verwachting dat een groot deel van de in 1996/97 gekleurde kokmeeuwen weer naar Nederland zal terugkeren. Wel is het goed mogelijk dat, afhankelijk van o.a. de weersomstandigheden, de in 1997/98 te ringen vogels een heel ander verspreidingspatroon laten zien.

Kortom het is van het grootste belang om zo goed mogelijk op gekleurde kokmeeuwen te letten en iedere waarneming naar onderstaand adres te sturen. Ook al wordt dezelfde vogel 25 maal of vaker gezien of wordt de vogel waarschijnlijk al door een ander afgelezen. Iedere waarnemer krijgt een bericht met de ringgegevens en een overzicht van alle andere waarnemingen van de betreffende kokmeeuw.

Dankwoord

Van de volgende personen zijn aflezingen van kleurringen ontvangen: Arnold Bakker, Theo Bakker, Andreas Buchheim, Axel Degen, Symen Deuzeman, Klaas van Dijk, Jorn Gustad, Maarten Hageman, Susan Heideveld, Henk van Huffelen, Albert de Kleine, André van Kleunen, Dieter Klimpt, Jeroen Kok, Frank Majoor, Bennie

Naast een stalen ring van het Vogeltrekstation Arnhem (links) krijgt iedere vogel een individueel herkenbare 2,5 cm. hoge gele kleurring met twee zwarte letters
Tekening: Frank Majoor

SVN-onderzoek naar gedrag van nijlgans

De SVN (Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland) wil in 1998 een onderzoek beginnen naar het gedrag van de nijlgans in Noord-Holland. Er zal met name aandacht besteed worden aan gedrag ten opzichte van andere vogelsoorten in de broedtijd. Tevens wordt gekeken naar broedbiologie en populatieontwikkeling.

De SVN besteedt al enige tijd extra aandacht aan de nijlgans. Minister Van Aartsen wil deze vogel niet beschermen, zodat deze letterlijk vogelvrij is. Door het verzamelen van feiten hoopt SVN te kunnen aantonen dat de nijlgans ten onrechte een slechte naam heeft.

Wie een bijdrage wil leveren aan dit onderzoek, kan contact opnemen met de coördinator van het project, Koos Jonker (075-6425864).

Middendorp, Jan Nap, René Oosterhuis, Kjeld Pedersen, Leon Peters, Lex Terveelde, Kees & José Verbeek, Rob Versteeg, Paul Voskamp.

Hartelijk dank! Zonder hulp van al deze waarnemers is het kleurringonderzoek niet mogelijk.

Tevens wordt Kjeld Pedersen bedankt voor het maken van de kleurringen en Klaas van Dijk voor het doornemen van het concept van dit verslag.

Literatuur

Van Dijk K. & Majoor F.A. 1995. Aflezen van metalen ringen bij kokmeeuwen in Groningen en het Gooi. Het Vogeljaar 43: 145-154.

Frank Majoor, Poststraat 18
6828 EK Arnhem, 026-3517931.

De mening van de lezers

Brieven met uw mening over vogelzaken zijn altijd welkom. Stuur ze naar: Redactie De Korhaan, Menno Simonsz Hof 84, 1216 LM Hilversum.

Sporenkievit (1)

Graag wil ik reageren op het artikel in de vorige Korhaan over de sporenkievit. Wat jammer dat het artikel generalistisch van toon was en dat daarenboven is vergeten dat wij, als Vogelwerkgroep, ook op een bepaalde manier aan soortenjagen doen. Denk maar aan de weekends op de Nederlandse eilanden en de dan nauwgezet bijgehouden overzichten. Wat is er toch aan de hand? Waarom kunnen we als natuurliefhebbers niet vrij en blij met elkaar omgaan?

Verder wil ik met mijn reactie niet gaan. Hopelijk geeft deze reactie wat stof tot nadenken. Ik wens ons veel wijsheid!

M.C.G. Matthijssen

Sporenkievit (2)

Niet iedere vogelaar beleeft zijn hobby op dezelfde manier. Zo zijn er vogelaars die zich voornamelijk bezig houden met het wel en wee van de vogels in hun directe omgeving. Ook zijn er vogelaars die wetenschappelijk onderzoek doen en hiervoor vogels vangen en ringen. Verder heb je vogelfotografen, twitchers, etc. Ondanks de verschillende manieren waarop zij hun hobby beleven hebben ze één ding gemeen, hun passie voor onze gevederde vrienden. Wat we hierbij niet kunnen gebruiken is haat en nijd tussen de verschillende groepen onderling, iets wat je helaas nog maar al te vaak ziet.

Een voorbeeld van die haat en nijd is terug te vinden in het artikel over de sporenkievit in De Korhaan van juni 1997. Hierin worden twitchers soortenjagers genoemd en afgeschilderd als criminelen. Twitchers zijn vogelaars met een speciale interesse voor zeldzame vogelsoorten. Zij zijn verenigd in de stichting Dutch Birding Association, een club professionele vogelaars die een gelijknamig blad uitgeeft dat aanzien geniet tot ver buiten onze grenzen. Bevinden vogels zich in verboden gebied dan wordt dit uitdrukkelijk genoemd en men vraagt de mensen dit verbod te respecteren. Zoals in alle groepen van onze samenleving zijn er uitwassen (kijk maar eens op de weg) en er zullen dus ook best Dutch Birders zijn die zich niet aan de regels houden. Maar dat is geen reden om deze hele club zwart te maken zoals zo vaak gebeurt.

Op iedere groep valt overigens wel iets aan te merken als je wilt. Als fotograaf heb ik nogal eens te maken met mensen die vinden dat ik vogels verstoort. Zelf ben ik niet blij als ik ergens rustig aan het fotograferen ben en er komt ineens een grote groep vogelaars langs die op excursie zijn en in mijn ogen de rust verstoren. Deze mensen zijn op hun beurt vaak weer niet blij als ze een grote groep vogelaars zien die op een zeldzame soort zijn afgekomen. Mijn voorstel is de manier waarop een ander zijn hobby beleeft te respecteren. Uitwassen mogen daarbij best terecht gewezen worden maar het past niet om een hele groep zwart te maken!

Zelf ben ik geen twitcher, lijsten hou ik dan ook niet bij, maar wel ben ik lid van de Dutch Birding en bel ik de vogellijn (06 320 321 28) regelmatig. Waarom? Iedereen heeft zo zijn favoriete soorten. Mijn interesse gaat met name uit naar vogels van het arctisch gebied. Er zijn helaas soorten die in gebieden voorkomen waar je niet of nauwelijks kunt komen zoals de roodhalsganzen van het Russische schiereiland Taimyr. Dus kijk ik elke winter weer uit naar de paar exemplaren die afdwalen en hier terecht komen. Zonder de vogellijn is de kans dat ik ze te zien krijg klein. Wil ik toch een kans maken om ze hier te vinden dan zou ik het hele land door moeten rijden wat weer niet bepaald bevorderlijk is voor het milieu. Daarom bel ik de vogellijn en omdat Dutch Birders, in tegenstelling tot vele andere vogelaars, bereid zijn hun waarnemingen met anderen te delen, lukt het mij bijna jaarlijks dit prachtige en bedreigde gansje te zien te krijgen!

Chris Schenk

Naschrift Pieter Schut

Er is helemaal niets op tegen om naar zeldzame vogels te kijken. In tegendeel! De bedoeling was om te waarschuwen tegen excessen, zoals in dit geval in de Bovenmeent. Door de plotse invasie van twitchers, onstond een file van auto's op een pad waar je alleen mag fietsen en wandelen. Dat verstoort de natuur en dat kan niet de bedoeling zijn.

Telpost Corversbos blijft toch bestaan

Tussen 1987 en 1996 is vanaf de telpost in het Corversbos te Hilversum door een kleine, enthousiaste groep intensief naar trekvogels gekeken. Na deze tien jaar, die van een ieder de nodige energie vergde, (per teller in totaal zo'n 1700 uur) leek het ons goed om te stoppen. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Naast onze plannen om in 1997 bij Einde Gooi te tellen is de telpost Corversbos weer in bezit genomen door een aantal bewogen tellers. Na rijp beraad hebben we als groep besloten de emotionele binding met dit kleine stukje werkgebied te respecteren en ons over te geven aan zonnebrand en koude voeten. Vanaf 3 augustus j.l. is alweer vanaf de telpost op de akkers van het Corversbos (naast de sportvelden) om de zaterdag het kijk- en luistervlees geoefend. De verdere teldata zijn: 20 september, 4 oktober, 18 oktober, 1 november, 15 novem-

ber en 29 november. Daarnaast kan ook op de overige zaterdagen en woensdagen geteld worden. Alle tellingen vinden plaats vanaf een half uur vóór zonsopgang tot 2 uur of vier en een half uur erna. Ieder belangstellend en aankomend lid kan natuurlijk met ons meekijken.

Vóór 23 augustus hebben reeds zes tellingen plaatsgevonden. Een greep uit de tas met prooi: overvliegende wespdeieven, gierzwaluwen en een kramsvogel, boompiepers, roodborsttapuiten en een grasmus in de maïs. Een zingende doortrekkende wielewaal schokt de waarnemer. Niet minder fraai zijn de vele kruisbekken die de (kleine) invasie vorm geven.

U ziet, er is weer veel te zien en te doen dit jaar! U komt toch ook?

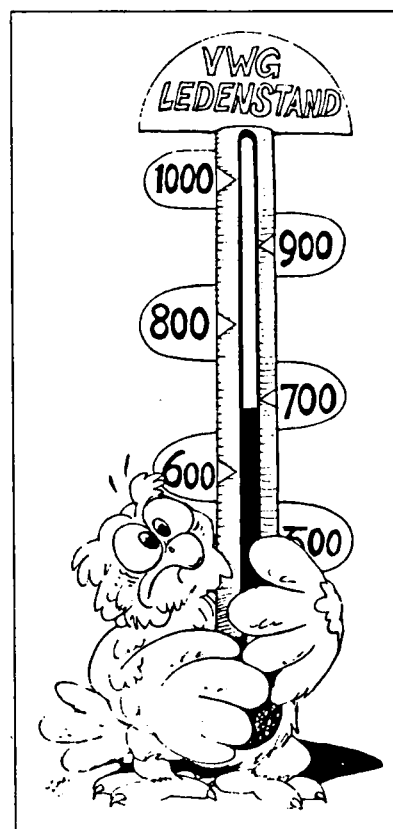
FRED VAN KLAVEREN

Vogelwerkgroep wil hulp bieden bij natuurbeheer

Al jaren lang doen leden van de vogelwerkgroep mee aan het knotten van wilgen in het werkgebied. Ook heeft de werkgroep de zorg op zich genomen voor het onderhoud van de observatiehut en omgeving aan het Eemmeer. Voor dit laatste is een kleine groep geformeerd die zorgt dat de hut in goede staat en toegankelijk blijft.

Van Staatsbosbeheer is het verzoek binnengekomen of wij geïnteresseerd zijn om een bij-

drage te leveren aan het beheer van het object Gooi- en Eemmeer. Concreet houdt dit onder andere in dat de eilandjes De Hoef in het Gooimeer en het "Visdieveneilandje" in het Eemmeer vrij moeten blijven van begroeiing en soms opslag in het rietland langs de oevers van het Gooi- en Eemmeer verwijderd moet worden. Dit gebeurt o.l.v. een medewerker van Staatsbosbeheer (SBB), die ook voor het benodigde gereedschap zorgt. Het plan is om nog voor het eind

Tekening: Ronald Sinoo

Ledenactie gaat door

De actie om in dit jubileumjaar de vogelwerkgroep aan een fiks aantal nieuwe leden te helpen gaat nog altijd door. Deze keer zijn er vanwege de zomerstop slechts enkele nieuwe leden te melden, maar we hopen dat in de komende weken de vogelwerkgroep-thermometer weer flink gaat stijgen.

van het jaar met geïnteresseerden een avond met SBB te beleggen waarop informatie wordt verstrekt en tegelijkertijd een planning voor de werkzaamheden wordt gemaakt. Degenen die belangstelling hebben kunnen zich hiervoor bij mij schriftelijk of telefonisch (zie achterblad Korhaan) voor half oktober opgeven.
DICK JONKERS

Door de strenge winter is het aantal reigers in Nederland de afgelopen twee jaar gehalveerd. Het aantal van deze vogels is teruggelopen tot 6000 broedparen, zo blijkt uit onderzoek van SOVON, de Vereniging Samenwerkende Organisaties voor Vogelonderzoek in Nederland.

Winterschade aan vogelstand begint duidelijk te worden

Zo langzamerhand krijgt SOVON de resultaten binnen van de vogeltellingen die inzicht geven in de schade die de afgelopen strenge winter heeft toegebracht aan de vogelstand. Ook de ijsvogel, het winterkoninkje en de zeldzame roerdomp hebben door de extreme kou forse verliezen geleden.

De reigerstand is "een flinke slag toegediend", aldus Siersema van SOVON. Hij is echter niet benauwd dat het voortbestaan van deze vogel in gevaar komt. De reigerstand kan zich redelijk snel herstellen, zo verwacht hij, omdat de achteruitgang niet, zoals in het verleden, te wijten is aan een vervuild milieu. Normaal gesproken zijn het de in Nederland overwinterende reigers die het meeste succes hebben bij de voortplanting, omdat zij niet een lange en zware tocht achter de rug hebben. Maar nu zijn het vooral de trekreigers die moeten zorgen voor nakomelingen. Ook de roerdomp, een zeer schuwe reigerachtige vogel, heeft zwaar te lijden gehad van de jongste winter. Van deze vogel was vorige winter al ongeveer veertig procent omgekomen en ook in de laatste winter is er nog een fors aantal gesneuveld. Nu zijn er in het hele land niet meer dan naar schatting een honderdtal broedparen over. "Dat begint wel hard minder te worden", concludeert de SOVON-woordvoerder, die er somber aan toevoegt dat deze

vogel zich, in tegenstelling tot de reiger, niet snel herstelt. De roerdomp is een schuwe moerasvogel die veel last heeft van schaatsers in een periode dat er weinig voedsel is en de dieren baat zouden hebben bij rust, omdat ze dan minder brandstof verbruiken. Normaal gesproken schakelt deze viseter in de winter over op een menu van muizen, maar door de intensieve landbouw behoren de voor de vogel levensreddende muizenplagen tot het verleden. "Er zijn minder ruige hoeken over, waar ze zich schuil houden".

Ijsvogel

Voor het blauwe ijsvogeltje, eveneens een viseter, waren de afgelopen twee ijskoude winters dramatisch. Vijfentachtig tot negentig procent is omgekomen bij gebrek aan open water met kleine visjes. Toch zijn de vogelbeschermers niet al te somber over zijn lot, omdat de ijsvogel zich gemakkelijk herstelt. In goede jaren brengen de ouders tot liefst drie keer toe een nestje van vijf tot tien jongen groot. Dat geldt ook voor het kleine bruine vogeltje dat ten onrechte winterkoninkje heet. Dit diertje heeft sterk te lijden gehad onder de extreme koude en de stand is ongeveer gehalveerd. De winter van 1995/96 had het winter-

Blauwe reiger en roerdomp

koninkje redelijk doorstaan, maar twee keer was te veel van het goede. "Vooral in de naaldbossen is hun aantal flink afgenomen", aldus SOVON. "De situatie is niet alarmerend omdat de stand zich in twee tot drie jaar volledig kan herstellen". Ook de waterlief, een vogel die lijkt op het waterhoentje, heeft het zwaar te verduren gehad, al zijn precieze cijfers nog niet bekend. Verder is opvallend dat het aantal roeken sterk is verminderd, al schrijven de vogelaars dit eerder toe aan verdroging van de bodem. Roeken zijn kraaiachtige vogels die leven van insecten en wormen uit de bodem van graslanden. Door de droogte trekken die zich dieper in de bodem terug, waardoor ze voor de vogels onbereikbaar worden met alle gevolgen van dien.

Zelfs een alleseter als de kraai is de afgelopen winter met zo'n tien procent in aantal teruggelopen. Het is niet abnormaal dat zwakke dieren in de winter sneuvelen. De resultaten van de tellingen komen dan ook aardig overeen met de verwachtingen. Dat neemt niet weg dat Sovon zich ernstig zorgen maakt over soorten als de roerdomp, die veel harder achteruitgaat dan verwacht. Bovendien gaat het hier om een soort waarmee het van jaar tot jaar slechter gaat, zonder dat er in gunstige jaren sprake is van een voorspoedig herstel.

Over het bijvoederen van vogels is de SOVON-woordvoerder kort. "Je moet er geen wonderen van verwachten, maar in een stedelijke omgeving scheelt het al gauw". Plaatselijk kun je individuele dieren, zoals mezen, meerkoeten, eenden en reigers de winter doorhelpen. Maar voor de populatie als geheel maakt het niet veel uit.

Laatste nieuws

Dit jaar is een goed jaar voor de zeldzame, wereldwijd bedreigde

Kwartelkoning Tekening: Roelf Hovinga

kwartelkoning. Met 75 roepende vogels in Oost-Groningen en vele tientallen elders is de stand veel hoger dan de laatste jaren gebruikelijk was. Kwartels zijn in sommige gebieden, o.a. Montferland, zelfs talrijk. Voorts kwamen vanaf eind juni veel

kruisbekken over, wat duidt op een invasie van deze vink.

Overgenomen uit De Gooi- en Eemlander van 1 juni 1997.

14e Noordhollandse Vogeldag sluit VWG-jubileum af

Met de organisatie van de 14e Noordhollandse Vogeldag op zaterdag 25 oktober, sluiten we het jubileumjaar van de vogelwerkgroep af. De bijeenkomst vindt plaats in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Het telefoonnummer van de kerk is 035-6246045. De Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken organiseert die 14e Noordhollandse Vogeldag in samenwerking met de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN). In het programma is geprobeerd ruim aandacht te besteden aan ornithologische ontwikkelingen in ons werkgebied. Een centraal thema is 'Natuurontwikkeling en beheer'. U bent van harte welkom, de toegang is gratis.

Programma:

10.00-10.10 H. Gallacher, voorzitter Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland. Opening
 10.10-10.45 W. Fokkema, medewerker Natuurmonumenten. Natuurontwikkeling en beheer Naardermeer
 10.45-11.20 koffiepauze
 11.20-11.55 H. Berger, medewerker Staatsbosbeheer te Austerlitz. Natuurontwikkeling langs de Gooimeerkust en bij de Stichtse brug

11.55-12.30 A.J. van Klaveren, coördinator Vogeltelpost 'Corversbos'

Resultaten 10 jaar vogeltrek telpost 'Corversbos'

12.30-13.45 lunchpauze

13.45-14.20 J. Harder, medewerker Landschapsbeheer Noord-Holland

IJsvogelproject in het Gooi, de Vechtstreek en Kennemerland

14.20-14.55 M.R. van Eerden, medewerker Rijkswaterstaat te Lelystad

Aalscholverproblematiek in en om het IJsselmeer

14.55-15.25 theepauze

15.25-16.15 W. Janszen, lid van het Natuurfotografengilde Bosvogels; de havik en de zwarte specht, de draaihals en de appelvink komen in beeld

16.15 sluiting

Inlichtingen: S.L. Visser 0294-283545 of P. Keuning 035-5268-281

Het voorjaarsweekend van de vogelwerkgroep gaat in 1998 nu eens niet naar een van de Waddeneilanden, maar naar België.

Dit artikel dient als "opwarmertje". Er is immers in de Hautes Fagnes voor een vogelaar ook wel het een en ander te beleven.

Erik Lam

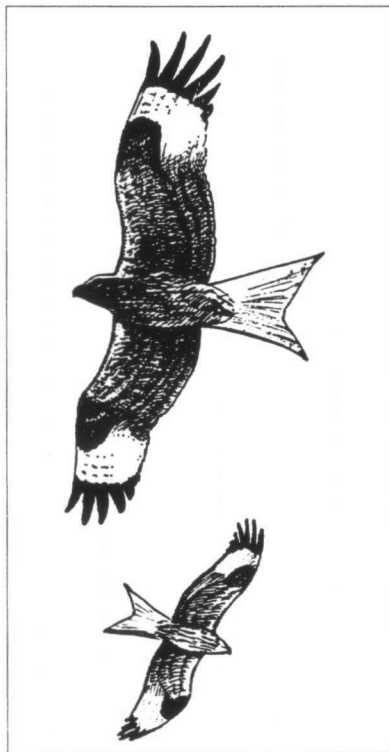
Voorjaarsweekend '98 in België

In het weekend van 5-6-7 juni 1998 wordt er een kampeerweekend gehouden in noordoost België nabij het befaamde gebied de "Hautes Fagnes" (Hoge Venen). Globaal gezien ligt dit gebied tussen Eupen, Malmedy en Monschau, in het grensgebied van België en Duitsland. Het is een op zichzelf staand gebied dat tussen de Eifel en de Ardennen in ligt en tevens het hoogste punt van de Benelux vormt (hoogste punt 693 meter).

Het kijken naar vogels is hier anders dan op de waddeneilanden. Er zijn geen vogelconcentraties waar we naar toe lopen of fietsen. Het wordt een kwestie van door een gebied heen wandelen en onderweg goed opletten of er wat te ontdekken valt. De omgeving waar we op excursie kunnen is grofweg in drie landschappen onder te verdelen: agrarisch gebied met de bebouwde kommen, steile beekdalen en bossen en de open hoogveengebieden. Deze worden achtereenvolgens besproken.

Agrarisch gebied

In dit gebied wordt met name veeteelt en bosbouw bedreven. Het landschap is kleinschalig met vele houtwallen, meidoornhagen, beekjes en grotere en kleinere bosjes. De wat oudere huizen zijn veelal volgens de zogenaamde vakwerkmethode gemaakt. In het oog springend zijn de metershoge strakgeknipte

Rode wouw Tekening: Ronald Sinoo

beukenhagen voor de boerderijen. Te verwachten soorten in dit landschapstype zijn: Europese kanarie, kramsvogel, rode wouw, wespindief, grauwe klauwier, waterspreeuw, ijsvogel en geelgors. Het kampeertrein ligt midden in dit landschapstype.

Beekdalen en bossen

Op diverse plaatsen, binnen de beide andere landschapstypen, bevinden zich diep uitgesleten beekdalen. Allerlei geologische formaties komen hier mooi aan de oppervlakte. Eén der steilste en diepste beekdalen van de Be-

nelux bevindt zich op loopafstand van het kampeertrein: het Warchedal bij de Reinhardstein. In botanisch opzicht is dit dal erg waardevol en de beekprik komt er ook in voor.

Aan de randen van de veengebieden van de Hautes Fagnes liggen ook twee prachtige steile beekdalen: de Helle en de Getzbach. Deze ontspringen in het veen waardoor het water bruinig gekleurd is. Vanaf Ternell (ca. 30 min. rijden met de auto) is een voettocht door beide dalen te maken. De bossen op de hellingen en op de plateaus bezitten vele kenmerken van de midden-europese bossen. De te verwachten soorten zijn: ijsvogel, waterspreeuw, fluitier, bergfluitier, notenkraker, vuurgoudhaantje, appelvink, taigaboomkruiper, en zwarte specht. Hiernaast komen een aantal soorten in wat lagere dichtheden. Deze zijn zeer de moeite waard doch moeilijk te vinden: zwarte ooievaar, grijskopspecht, middelste bonte specht, draaihals, ruigpootuil, hazelhoen, oehoe, houtsnip en beflijster.

Hoogveengebieden

De huidige open hoogveengebieden zijn het restant van de eens zeer uitgestrekte veengebieden. Vanaf halverwege de vorige eeuw zijn de veengebieden op grote schaal ontwaterd ten behoeve van de bosbouw. Op enkele plekken is de veenlaag echter zo dik dat deze

ontwatering gelukkig mislukt is. De gegraven greppels, die nu meestal in het bos liggen, kregen de eerste tientallen jaren zeer veel water te verwerken. Daardoor ontstonden er meanders waardoor de greppels soms een natuurlijk karakter kregen. Soms brandde een stuk bos af of verdronk, waardoor het veen weer vrij kwam. Het gebied is strikt reservaat hetgeen onder andere inhoudt dat dergelijke afgestorven bos-

sen her en der te bewonderen zijn. In het veen ontspringen beekjes, zijn veenputten en -bulten en groeien her en der struwelen en bomen. Het gebied is met name landschappelijk erg fraai. Dit veengebied is het beste vanaf de Baraque Michel te bezoeken (ca. 15 min. rijden vanaf de camping). Door het voedselarme karakter komen de vogels in lage dichtheden voor. De vogelbevolking is specifiek: klap-

ekster, korhoen, velduil, paapje, tapuit, roodborsttapuit, nachtzwaluw, sprinkhaanrietzanger, boompieper, boomleeuwerik.

Wie door deze beschrijving van het gebied enthousiast geworden is, kan zich nu al opgeven voor het voorjaarsweekeinde van 1998 bij Joke van Velsen (Voor haar gegevens: zie programma, achterin deze Korhaan).

Dit voorjaar heb ik meegeleefd met een boomklever, die in haar eentje (deskundigen zeggen dat het een vrouwtje moet zijn) een uilennestkast van binnen verbouwd heeft tot een boomkleverwoning.

C. Jolles-Bonebakker

Boomklevers in een uilenkast

De kast, nog niet eerder bewoond, hangt in een acacia in onze flattuin in Hilversum, ter hoogte van onze (derde) verdieping; wat er buiten gebeurt is dus goed te volgen en op een afstand van 15 à 20 meter doet een verreikijker goede diensten. In de eerste week van maart begonnen de werkzaamheden; er werd druk gevlogen en materiaal aangevoerd, maar wat er binnen mee gebeurde was vooralsnog volstrekt onduidelijk. Totdat, na een paar weken (om precies te zijn: op 20 maart) achter het vlieggat het begin van een binnenwand zichtbaar werd, die dagelijks aangroeide en tenslotte, een beetje naar achteren gebogen, het vlieggat helemaal omsloot; aan de onderkant was een kleine ronde opening uitgespaard: de toegang tot de eigenlijke woning. Het is dan eind maart. Hiermee is het grote werk gedaan, wat er verder binnen is gewrocht blijft

Boomklever Tekening: S.Woldhek

een open vraag. Niet dat de werkzaamheden nu afgelopen zijn, al wordt het wel wat rustiger, maar er wordt (nest?)materiaal aangesleept. De wand wordt versterkt (waarmee is onduidelijk) de randen zorgvuldig bijgewerkt, en zodoende is nu zichtbaar hoe de werkwijze bij het "metselen" is: met het enige instrument, de snavel, (die onderhand telkens tegen een hard randje gewet

wordt) wordt hevig gepikt, waarbij het hele lijf meedoet om kracht bij te zetten. Acrobatisch, soms hangend aan één poot wordt er gewerkt, van links naar rechts, van boven naar beneden in alle denkbare houdingen. Wat een energie moet dat kosten! Omstreeks half april is het werk helemaal klaar en begint een periode van grote rust en daarmee eindigen mijn geregelde waarnemingen.

Nog enkele opmerkingen over de gang van zaken. Voorzover ik heb kunnen constateren is al het werk door het vrouwtje gedaan. Het mannetje komt zo nu en dan kijken, scharrelt wat door de boom rondom de kast, zit op een tak dichtbij, maakt toilet en verkondigt luidkeels zijn aanwezigheid; draagt wel eens wat aan, maar ik heb hem nooit helemaal naar binnen zien gaan. Al met al waren het boeiende weken!

Begin deze eeuw had je op talloze plaatsen in Nederland nog van die ouderwetse polders. Nu niet meer. Ze zijn verdwenen, verkaveld, bebouwd of ingelijfd door Natuurmonumenten. Op één plek na: Arkemheen, langs het Eemmeer tussen Bunschoten en Nijkerk, net over de grens van ons werkgebied.

Jaap Taapken

Arkemheen: een echte polder

De laatste echte middeleeuwse polder van ons land. Ook de polder, waar de stad Amersfoort snel dichterbij komt met een grote, toekomstige nieuwbouwwijk Vathorst. De vraag wordt actueel wat wij met deze unieke polder doen. Precies op het goede moment verscheen een (foto)boek over de Polder Arkemheen voordat deze door de onbarmhartige stedenbouw wordt overspoeld.

Het boek laat de internationale schoonheid van deze laatste ouderwetse Zuiderzeepolder zien. In het boek gaan bovendien vier betrokkenen, elk vanuit zijn of haar eigen invalshoek in op het bijzondere van Arkemheen. In Arkemheen werken gewone boeren (van wie een in 1994 de Gelderse Milieuprijs ontving) op grond waar nog een uitzonderlijk aantal en een grote verscheidenheid aan weidevogels voorkomt. Een gebied dat zelfs bij de Friese Kievitseierenzoekers goed bekend is!

Een gerestaureerd stoomgemaal, enig in zijn soort in Europa, werkt er regelmatig. Terwijl de slingerende slootjes nog hier en daar dezelfde weg volgen en het patroon hebben van duizenden jaren oude kreken. Allemaal omdat eigenzinnige boeren, als enigen na de Tweede Wereldoorlog, in 1958 de ruilverkaveling wegstemden.

Tegelijkertijd met de presentatie van het boek werd op 2 mei j.l. de tentoonstelling over de Polder Arkemheen onder grote belangstelling geopend op Kasteel Groeneveld, het Nationaal Centrum voor Bos, Natuur en Landschap te Baarn. De tentoonstelling was tot 8 september te bezichtigen.

BROEDVOGELS 1995

Kortgeleden is het Sovon-inventarisatierapport 95/09 verschenen, dat is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer (regio Veluwe-Achterhoek), Provincie Gelderland en de Dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden (LBL). In het vroege voorjaar van 1995 is het relatienotagebied Arkemheen integraal op broedvogels geïnventariseerd. Het studiegebied beslaat 1427 ha., waarvan 367 ha. reservaatgebied. Het reservaatgebied is voor een belangrijk gedeelte in eigendom van Staatsbosbeheer en wordt sinds 1992 jaarlijks volledig op broedvogels geïnventariseerd.

Dit broedvogelonderzoek heeft een tweeledig doel. Ten eerste het monitoren van de weidevogels en ten tweede het volgen van de effecten van het hydrologisch beheer op weidevogels. De resultaten zijn over 1995 opnieuw in een rapport weergegeven. In 1995 werden in bovengemeld gebied 61 vogelsoorten

als broedvogel vastgesteld, waarvan 47 soorten vlakdekkend werden geïnventariseerd. Hieronder bevonden zich zes rodelijstsoorten: zomertaling (21 paren), kemphaan (2 hennetjes), watersnip (9 paren), grutto (820 paren), tureluur (268 paren), rietzanger (10 paren). Bovendien bevond zich in het gebied een kolonie van de blauwe reiger (14 nesten) en waren drie paren van de landelijk zeldzame bruine kiekendief vastgesteld. Niet zo rooskleurig staan de 'kritische eendensoorten' (zomertaling, slobbeend) er voor. De laatstgenoemde soort is in vergelijking met 1992 zelfs gehalveerd. De krakeend nam in aantal toe, terwijl de veldleeuwerik en de graspieper in aantal afnamen. De weidevogels bereiken

Kievit (Foto: H.v.d.Veen/Archief Het Vogeljaar).

er een zeer hoge dichtheid. Dit geldt in het bijzonder voor de tureluur, die mogelijk profiteert van de enigszins ziltige vegetaties bij de Zeedijk.

BROEDVOGELS 1996

Enkele weken na bovenstaand verslag verscheen ook reeds het verslag over 1996. De aantallen van grutto, veldleeuwerik en graspieper waren beduidend lager dan in voorafgaande jaren, hetgeen vermoedelijk heeft te maken met de extreme droogte die halverwege 1995 inzette en de strenge winter van 1996. In een bepaald gedeelte lijkt een leegloop aan de gang te zijn van kievit, grutto en tureluur, die wordt gecompenseerd met een ander, natter deel. De meer kwetsbare soorten zoals zomertaling, kemphaan en watersnip zijn in aantal stabiel gebleven. De slobeend ging in alle telgebieden echter in aantal achteruit. In de periode 1991-1996 werden op het bedrijf Ark gegevens bijgehouden van weidevogelnesten. Het nestsucces van de grutto is daar afgenomen, terwijl dat van de tureluur, zonder duidelijke oorzaak, daar aan sterke fluctuaties onderhevig is en fors onder het landelijke gemiddelde ligt.

Literatuur:

Hans van Keken & Henk Ruitenbeek (foto's) (1997): Arkemheen, een echte polder. 64 bladzijden, 1 kaart, 5 zwartwit- en 46 kleurenfoto's. Uitgave Koninklijke BDU Uitgeverij, postbus 67, 3770 AB Barneveld (0342) 49 49 11. Prijs f 19,50.

N.D. Kwint (1996): Broedvogels van het relatiënotagebied Arkemheen in 1995. 27 bladzijden, 5 bijlagen, 44 verspreidingskaarten, ISSN-nummer 1382-6255. SOVON-inventarisatie rapport nummer 96/09. Uitgave Sovon, Rijksstraatweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen (024) 6488111.

Willem van Manen (1997): Broedvogels van Arkemheen in 1996. 15 bladzijden, 2 bijlagen, 33 verspreidingskaarten. SOVON-inventarisatie rapport nummer 97/02. Uitgave Sovon, Rijksstraatweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen, (024) 6488111.

Vogels eerder aan de leg dan vroeger

Veel vogels in Groot-Brittannië leggen hun eieren een week eerder dan hun soortgenoten 25 jaar geleden deden. Ornithologen van de British Trust for Ornithology vonden na statistische bewerking van bijna 75.000 meldingen van vogelaars dat bij 20 vogelsoorten van de 65 onderzochte soorten het eerste ei 4 tot 17 dagen eerder wordt gelegd dan een kwart eeuw geleden.

Deze vervroeging is statistisch gezien significant. Slechts de holenduif legt significant later. Onder de overige soorten is er een duidelijke trend naar eerder leggen, maar wiskundig is die vervroeging niet hard. De ornithologen schrijven in het wetenschappelijk tijdschrift 'Nature', dat begin augustus is uitgekomen, dat het vroeger leggen waarschijnlijk een effect is van het warmere klimaat van de laatste jaren.

Scholekster, wulp, winterkoning en boomklever, tjiftjaf en fitis, zwarte kraai, ekster en vink behoren tot de soorten die vroeger aan de leg gaan. De vervroeging komt voor bij de vogelsoorten die vroeg in het seizoen hun eieren leggen, zowel als bij vogels die in mei hun ei leggen, maar ook bij de juni- en julileggers. De grauwe gors verschoof zijn legdatum van begin juli naar half juni. De fluitier ging van eind mei naar het begin van die maand en de ekster van de tweede naar de eerste helft van april. Watervogels, zaadeters en insecteneters leggen allemaal eerder. Het maakt ook niet uit of het stand- of trekvogels zijn.

Vroeger broeden kan voor de vogels die in voorjaar en zomer

in grote haast hun jongen moeten grootbrengen voordelig zijn. De dieren kunnen eerder hun vetvoorraad voor de wintermaanden of voor de najaarstrek aanleggen. Maar het voorkeursvoedsel moet wel aanwezig zijn. Sporadisch is de vervroeging van de natuur al eerder gemeld. In NRC Handelsblad besprak Karel Knip de waargenomen vroegere terugkeer van de gierzwaluw (een zomergast) in Amsterdam in de laatste 25 jaar. Maar een lezer die de gierzwaluw al vanaf de Tweede Wereldoorlog in de gaten houdt, wees er op dat er voor 1975 ook perioden van vroegere terugkeer zijn geweest. Een nachtvlinderkundige rapporteerde dat de meeste soorten nachtvlinders tussen 1955 en 1975 niet vroeger in het seizoen voorkwamen, maar sinds 1975 is er een trend naar vroeger uitkomen.

Overgenomen uit NRC Handelsblad van 7 augustus 1997.

Winterkoning Tekening: Ab Noorman

Voor veel vogelaars is de Vecht en het omringende landschap een omgeving waar zij graag en regelmatig vogels gaan bekijken. Behalve in en langs de rivier zelf zijn er immers in de plassen, moerassen en graslanden heel veel vogels waar te nemen. Het gaat daarbij niet alleen om watervogels, maar ook om heel veel andere soorten.

Rob Kole

Restauratieplan Vecht: strijd om schonere rivier

De waterkwaliteit van de Vecht is in de afgelopen eeuw voortdurend achteruit gegaan. Hoewel er een jaar of dertig geleden maatregelen getroffen werden, die als gevolg hadden dat de zuiverheid van het Vechtwater zelfs weer wat verbeterde, nam de bedekking met waterplanten steeds verder af. Mede als gevolg daarvan ging ook de vermindering van het aantal diersoorten in dit gebied steeds verder. De verbetering van de waterkwaliteit betekende dus nog niet dat het gebied ook automatisch ecologisch beter ging functioneren. Er is blijkbaar meer nodig dan het tegengaan van de vele verontreinigingen die in de moderne maatschappij natuur en milieu bedreigen.

In een poging het tij te keren, is er de laatste jaren hard gewerkt aan een plan dat moet gaan dienen om het hele watersysteem in en rond de Vecht te verbeteren. Het Restauratieplan Vecht is ontstaan door nauwe samenwerking van vijftien instanties. Dit zijn de betrokken gemeenten, de provincies Noord-Holland en Utrecht, een aantal rijksdiensten, het Zuiveringschap Amstel- en Gooi en het Hoogheemraadschap Amstel en Vecht en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Daarnaast hebben de opstellers ook intensief overleg gevoerd

met een groot aantal andere diensten en instanties en belangenorganisaties, waaronder Natuurmonumenten, het Plassenschap, de Commissie voor Vecht en Vechtplassen, (sport)visserijorganisaties en een organisatie van woonbotenbewoners. Tezamen vormden deze belangenorganisaties een klankbordgroep, die voortdurend betrokken is geweest bij het opstellen van de plannen. Zij gaven commentaar op conceptteksten namen deel aan discussies die nodig waren om, vaak conflictgerende, belangen veilig te stellen.

BOEZEM

De Vecht slingert al eeuwen door het Hollands-Utrechts landschap. Het is eigenlijk meer een boezem, waarop het overtollige water uit de omringende polders wordt uitgeslagen dan een rivier. De stroomsnelheid is dan ook maar gering. Door een waterstaatkundige ingreep stroomt het water sinds 1976 zelfs in twee richtingen. Tussen Muiden en Nigtevecht stroomt het water in zuidelijke richting. Tussen Utrecht en Nigtevecht naar het noorden. Bij Nigtevecht wordt het overtollige water afgevoerd naar het Amsterdam-Rijnkanaal. Deze kunstmatige hydrologische ingreep is uitgevoerd om vanuit het schoner

IJmeer water in te kunnen laten. Ondanks alle aandacht voor de waterkwaliteit, komen er nog altijd te veel fosfaten, stikstof, arseen en slib in het water voor en ook de bodem is verontreinigd met onder andere zink, PAK's en PCB's. De concentraties van de verontreinigingen tonen echter grote verschillen.

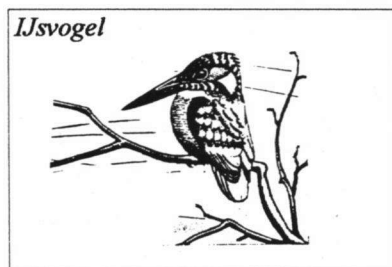
KWELWATER

Van oorsprong werd de Vecht gevoed met water uit de Nederrijn en kwelwater uit de Utrechtse Heuvelrug. Vooral het kwelwater was relatief schoon en op plaatsen waar dit water in de rivier stroomde kwamen dan ook karakteristieke plantensoorten voor, zoals krabbescheer en waterviolier. Ook de watergentiaan is karakteristiek voor schoon water en omdat deze minder veeleisend is, kan deze soort weer eerder worden terugverwacht. De oevers worden vrij intensief gebruikt. Op verschillende plaatsen liggen er woonboten en er is op diverse plaatsen industrie en bebouwing. De oevers vormden in het verleden over het algemeen een geleidelijke overgang tussen water en land. De invloed van het getij van de Zuiderzee was in het (verre) verleden zelfs tot aan de stad Utrecht te merken. Van de oorspronkelijke oevers is echter

nauwelijks nog wat over. Driekwart van de oevers van de circa 40 km. lange rivier zijn tegenwoordig steil en beschoeid. Niet erg natuurvriendelijk dus. Een onderdeel van het Restauratieplan Vecht is het herstel van geleidelijke oevers op een aantal plaatsen. Dat is van belang voor waterplanten en ook voor diverse diersoorten. Zo kunnen bijvoorbeeld snoeken in het voorjaar bij drassige oeverstroken hun eieren afzetten. Doordat ondiep water sneller opwarmt zijn de omstandigheden voor het uitkomen van hun eieren beter dan wanneer het water dieper is. Ook voor veel vogels zijn geleidelijke en begroeide oevers gunstig.

IJSVOGEL

Zo hopen de opstellers van het plan dat de ijsvogel weer meer kansen krijgt als de oevers worden aangepast en het water beter wordt. Deze soort wordt zelfs

beschouwd als een indicator voor schoon water.

In het plan worden een aantal belangrijke aandachtspunten genoemd. Dat zijn:

- de (te) geringe stroomsnelheid (meestal minder dan 5 cm/s),
- onvoldoende waterkwaliteit ernstige verontreiniging van de waterbodem
- de "natuuronvriendelijke" oevers
- te weinig ondergedoken waterplanten (deze komen met name in het noordelijke deel van de rivier nauwelijks nog voor)

Op grond van onderzoeken en analyses van de huidige situatie zijn een groot aantal mogelijke maatregelen voorgesteld. Deze lijst bleek echter zo uitgebreid dat er prioriteiten gesteld moeten worden. Er zijn daarvoor een aantal scenario's opgesteld die afgestemd zijn op verschillende ambitieniveaus.

Voor het uiteindelijk gekozen scenario is een uitvoeringsplan opgesteld in drie fasen. Fase I loopt tot het jaar 2000. In deze fase is de aandacht vooral gericht op oevers, ecologie en waterkwaliteit. In Fase II zal de aandacht voornamelijk op de waterkwaliteit gericht zijn. Deze fase zal lopen van 2001 tot 2010. In Fase III zal tenslotte vooral de vervuilde bodem gesaneerd worden. De werkzaamheden van deze fase zijn voorzien tot in het jaar 2015.

Een greep uit de te nemen maatregelen:

- vergroten van de stroomsnelheid. Bij de Weerdsloop in Utrecht is het zogenaamde debiet nu zo'n 5 m³/s. Dit zal worden verhoogd tot circa 8 m³/s.
- Het herinrichten van acht oevertrajecten. Deze trajecten zijn geselecteerd op plaatsen waar een natuurvriendelijker inrichting reële kansen heeft. Zij liggen verspreid over de hele lengte van de Vecht en variëren in lengte van 1,5 km. tot 8 km.
- Het verplaatsen van woonboten. Er liggen nu ruim driehonderd woonboten langs de oevers van de Vecht. Een klein aantal ligt op plaatsen die voor herinrichting in aanmerking komen en dienen daarom te worden verplaatst. Voorlopig moet het aantal woonboten niet verder groeien. Op lan-

gere termijn zou het aantal moeten worden verminderd. In het plan is rekening gehouden met uitbreiding van het aantal aanlegplaatsen voor pleziervaartuigen. Er passeren jaarlijks tienduizenden boten en door een gebrek aan aanlegplaatsen, komt het vaak voor dat boten op willekeurig gekozen plaatsen langs de oevers aanleggen. Het is de bedoeling dit ongecontroleerd aanleggen, vaak op kwetsbare plaatsen, tegen te gaan.

- Voorkomen en verwijderen van drijfvuil
- Afleiden van het effluënt van de rioolwaterzuiveringsinstallaties bij Utrecht, Maarsse en Horstermeer. Het is de bedoeling dit direct te gaan afvoeren naar het Amsterdam-Rijnkanaal.

Hoewel het plan geen wettelijke status heeft, is door de betrokken instanties (hoogheemraden, ministerie van Verkeer en Waterstaat, provincies en gemeenten) op 31 oktober 1996 een intentieverklaring opgesteld waarbij zij verklaarden het plan te zullen steunen. Dit zal moeten leiden tot het overnemen van de uitgangspunten en maatregelen in streekplannen, waterbeheersplannen, rioleringsplannen en bestemmingsplannen, zodat de uitvoering veilig gesteld kan worden. Deze maand zullen de eerste twee oeververbeteringsprojecten worden aangevat. Het is te hopen dat dit najaar daar passerende trekvogels het goede nieuws de komende winter direct verspreiden onder hun soortgenoten, zodat wij ons het volgende voorjaar al kunnen verheugen in een beter broedresultaat bij deze twee verbeterde trajecten.

Over de plek waar Rie en Evert Boeve op toevallige wijze zijn komen te wonen en daar nu al ruim veertig jaar lang zijn gehuisvest, is een boek verschenen: **De Googelaars**.

Jaap Taapken

Boek over driehonderd jaar wonen aan de Oude Goog

De Googelaars is een beschrijving van driehonderd jaar bewoners op en rond de Oude Goog, die wij kunnen vinden tussen Nederhorst den Berg en Ankeveen, de Dammerkade en de Horstermeerpolder.

Zowel de natuurliefhebber als de geschiedkundige, maar ook de liefhebber van de streekroman, en dan nog wel uit onze eigen omgeving, zal er veel in vinden dat hem of haar sterk zal aanspreken. Het is een historisch document over een kleine buurtschap, waarvan de verhalen niet zijn verzonnen maar berusten op ware gebeurtenissen.

In 1955 kwamen Rie en Evert Boeve (lid van onze vogelwerkgroep) daar min of meer noodgedwongen te wonen toen zij de beschikking konden krijgen over een paar oude fuikenschuren. Daar hebben ze nooit enige spijt van gekregen, ofschoon de leefsituatie aan de Goog nog vrijwel gelijk was aan die van honderd jaar geleden.

Het simpele, de stilte en vooral de harmonie onderling heeft diepe indruk op hen achtergelaten. De vele gebeurtenissen die het wonen daar zo bijzonder hadden gemaakt en de daarop volgende veranderingen hebben ze het opschrijven waard gevonden. De oorzaak van dit plan lag in 1988 in de vondst van een fles tussen het plafond, waarin zich

brieven bevonden van de vorige bewoners.

Naast hun eigen belevenissen en ervaringen schrijft de zeventigjarige Evert Boeve veel over de andere bewoners. En hij kon er eigenlijk niet omheen om ook over de verworven geschiedkundige kennis van dit kleine stukje Nederland te schrijven. Wij krijgen een goede indruk van de sfeer die zo ver weg lijkt als je het leest en eigenlijk zo dicht bij ons in de buurt is te beleven. Het boek geeft zo goed weer hoe nauw Rie en Evert zich betrokken zijn gaan voelen bij het plekje waar ze tientallen jaren geleden terecht kwamen. Bovendien is het boek rijkelijk geïllustreerd met oude en nieuwe foto's, tekeningen, afbeeldingen van oude kaarten en documenten uit archieven. Wie in het boek is geïnteresseerd moet vooral niet te lang

wachten met de aanschaf want de oplage is maar klein. De eerste druk was binnen enkele weken uitverkocht, binnenkort verschijnt er een tweede druk.

Evert Boeve: **De Googelaars**. 152 bladzijden, rijkelijk geïllustreerd met tekeningen, foto's, oude kaarten en archiefdocumenten (1997). ISBN 90-9010621-9. Formaat 30,5 x 21,5 cm. Uitg. Evert Boeve, Bergsepad 6, 1244 PS Ankeveen, (0294) 25 13 19. Prijs f 39,50.

Het boek is tevens verkrijgbaar bij de Drogisterij Elysa, Brugstraat 7, Nederhorst den Berg; Drukkerij Dunnebier, Middenweg 104a, Nederhorst den Berg; Gijs Supermarkt, Stichts End 52, Ankeveen en elke woensdagavond na 20.00 uur bij de Historische Kring De Gloriosa, Kerklaan 89, Kortenhoef.

Op 24 en 25 mei werden de open dagen van onze vogelwerkgroep gehouden op Boekesteijn in 's-Graveland. Iedere subgroep was daar aanwezig om op geheel eigen wijze reclame te maken voor de vogelwerkgroep. Hier volgt het relaas van de subgroep die zich bezighoudt met de vogelcursussen.

Roel Huizenga

Een kip met 47 vogelsoorten

Tijdens het overleg over wat we, naast voorlichting geven over onze vogelwerkgroep en de bekende vogelherkenningscursus, zouden kunnen doen tijdens de open dagen, werden diverse ideeën gelanceerd.

We realiseerden ons dat velen de cursus kenden en vroegen ons af of we voor die categorie ook wat moesten doen. Tijdens de brainwave die hierop volgde, werd het idee geboren om de collage, die Marjo gemaakt had van allerlei vogeldelen, door Ronald omgedoopt tot kip, te gebruiken als prijsvraag met de opdracht te bepalen hoeveel vogelsoorten erin verwerkt zaten.

Als je een prijsvraag uitschrijft moet je ook zorgen voor prijzen. Eerst was de gedachte om luxe nestkasten als prijs te nemen, maar om praktische redenen werd hiervan afgezien. Als de prijswinnaar wat verder weg woonde was het moeilijk zo iets op te sturen. Zodoende viel de keus op vogelschilderijen. Om de te maken kosten vergoed te krijgen, werd afgesproken voor deelname aan de prijsvraag een vergoeding van één gulden te vragen.

Zo gezegd, zo gedaan! Een ieder ging aan de gang. Vele avonden werden besteed om te bepalen hoeveel vogelsoorten er nu echt gebruikt waren bij het maken van de kip. Want hoorde die staart nu bij die kop van de appelvink en waarvan was nu die halve vleugel?

Van de zaterdag kan ik weinig vertellen omdat ik verhinderd was te komen. Op zondag was ik aan de beurt om de kraam te bezetten. Dank zij het mooie weer was er de hele dag bezoek en de belangstelling voor onze kraam was geweldig. Het ene deel had interesse voor de herkenningscursus, de folders vlogen weg. Het andere deel van het bezoek had veel zin een gokje te wagen om in het bezit te komen van een van de mooie schilderijen.

's Middags kwam Marjo de bezetting achter de kraam versterken en toen werd het helemaal

gezellig. Zij bracht zelfgemaakte kaarten aan de man. Bij het afsluiten 'smiddags om vier uur bleek dat we ruim uit de kosten waren. Tijdens het afbreken en opruimen van de kramen heeft Marjo de formulieren van de prijsvraag nagekeken. De ingezonden aantallen varieerden van 126 tot 29. Het juiste antwoord was dus: 47 vogelsoorten. Vier goede inzenders kwamen uit de bus, die inmiddels hun prijzen in ontvangst hebben mogen nemen. Ik heb de indruk dat we mogen terugzien op een meer dan geslaagd weekend.

Najaarscursus vogelherkenning

Als de zwaluwen zijn vertrokken is het tijd om de najaarscursus Vogelherkenning te gaan regelen. Op dinsdag 21 oktober starten we weer met een cursus, bestaande uit zes lesavonden op dinsdag achtereenvolgend en vier excursies in de tussenliggende weekends. De avonden beginnen om 20.00 uur.

Natuurlijk gaan we over de vogeltrek vertellen, de gaande en de komende vogels, maar ook de blijvers krijgen uw en onze aandacht. De roof- en wintervogels worden zeker niet vergeten.

Hoe teken je een vogel snel in het veld om het later thuis rustig

op te zoeken in je vogelboek? Het wordt u op een bijzondere manier voorgedaan. Enthousiaste leden van de Vogelwerkgroep staan in de startblokken om te vertellen over de boeiende vogelwereld in het Gooi en omgeving.

De cursus wordt gegeven in de Zuiderkerk, hoek Ceintuurbaan/ Abr. Kuyperlaan te Bussum. Kosten: f. 35,- per persoon; f.25,- voor leden van de VWG.

Opgeven bij:
Atie van Klaveren
Berkenhof 3
1241 VP Kortenhoef
tel. 035-6561426.

Ook dit keer weer extra aandacht voor onze vogel van het jaar 1997, de torenvalk. Dit keer aan de hand van een verhaal uit de oude doos.

Mia Kraal

Herinneringen ophalen aan de torenvalk in Flevoland

Bij de opening van dit jubileumjaar op 22 maart j.l. had Pieter Schut een interview met twee van onze ereleden, Jan van Dijk en Dick Jonkers. Jan van Dijk haalde herinneringen op aan het plaatsen van nestkasten voor de torenvalk in de toen nog maar net drooggevallen

IJsselmeerpolders, wat hij toen deed met o.a. één van onze vroegere voorzitters, Jan Bos. Nu wil het toeval, dat ik ooit eens op een rommelmarkt een kostelijk boekje van de hand van dezelfde Jan Bos en Jan van de Kam uit het jaar 1973 vond, genaamd: "Die vreemde vogels", met als ondertitel: Zonderlinge zaken uit het Nederlands vogellevens door onderzoekers waargenomen tot ver in de jaren zeventig.

Het is een kostelijk, in vlotte stijl geschreven boekje, vol bijzondere gegevens en met humor doorspekte verhalen. Op de binnenflap staat o.a.: De vogels in dit boek hebben zich op de één of andere manier onderscheiden door hun gedrag als gevolg van de menselijke beïnvloeding van het milieu.

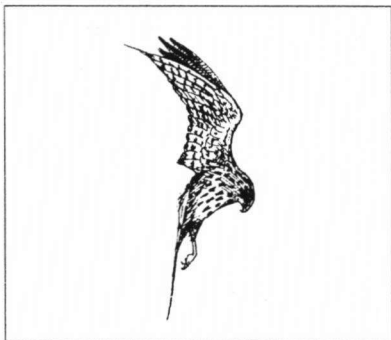
Met deze vogels hebben andere "vreemde vogels" zich beziggehouden: in stilte, vaak bij nacht en ontij werkende en voor de buitenstaanders misschien wel eens raadselachtige onderzoekers. Mensen, die één ding gemeen hebben: een vurige belangstelling voor het wel en wee van de vogels onder milieuo-

standigheden, die zich steeds wijzigen. Eén hoofdstuk is gewijd aan de torenvalk en gaat voornamelijk over het uitproberen en plaatsen van nestkasten voor de torenvalk midden in de toen nog maar juist drooggevallen IJsselmeerpolders. En het was dit avontuur, waar Jan van Dijk ons in bovengenoemd interview over vertelde. Op de biologische afdeling van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders vroeg men zich in die tijd af, of er een manier gevonden zou kunnen worden, om torenvalken, die graag afkwamen op het overdadige muizenbestand in die polders, wat langer in die gebieden vast te kunnen houden, met name in de broedtijd. Ze bekeken, hoe in dat nieuwe land torenvalken zouden reageren op de veldmuizenplagen en zo kwam men op de gedachte een soort bondgenootschap aan te gaan met deze muizenjagers bij uitstek. Er moest dus broedgelegenheid worden geschapen. De eersten,

die iets in die richting ondernamen, waren de heren Van Wijn-gaarden en Lensink. Zij probeerden de torenvalk te verleiden in een eendekool te nestelen, maar de heer A.J. Cavé komt de eer toe een plannetje te hebben bedacht om de torenvalk broedgelegenheid te bieden door middel van het plaatsen van nestkasten (bomen waren er uiteraard nog niet).

Hij heeft aan het onderzoek, in deze polder verricht, zelfs nog een doctorstitel overgehouden! Jan Bos schrijft: "Gewapend met lieslaarzen, een loodzware kist met gereedschap op de rug, met palen en een laddertje, trok men de oneindige slik- en slijkvelden van de Flevopolder in, al zui-gend, sompend, soppend en slippend en zagen kans op drie percelen in deze polder maar liefst 243 kasten te plaatsen". Het was een hele onderneming, maar de proef slaagde: de nestkasten werden gevonden en gebruikt door torenvalken en het onderzoek kon beginnen. In het jaar 1960 waren er van de 243 kasten nog 109 bezet. Er werden 99 legsels geteld met een aantal van 562 eieren. 432 eieren kwamen uit en 83% van de jongen vlogen uit. Het bleek, dat er drie factoren van invloed waren op het broeden: temperatuur, vochtigheidsgraad en de hoeveelheid voedsel. Legselgrootte en jongental ging op en neer met het weer en de

Torenvalk

hoeveelheid voedsel. Was het voedselaanbod schaars, de regenval hoog en de temperatuur laag, dan waren de legsels klein en bleef ook het aantal broedparen klein. De torenvalk bleek opmerkelijk plaatsgetrouw, soms keerde een paartje het volgend seizoen terug in dezelfde kast of ze bleven vlak in de buurt. De wijfjes, die voor de tweede keer broedend werden aangetroffen, zaten nooit verder dan 1 km. van hun vorige broedplaats. Eén groep onderzoekers had zich (in figuurlijke zin) in de Mastenbroekpolder op de torenvalk gestort en kwam tot de conclusie, dat er in enkele weken in het prille voorjaar van 1973 vijftienhonderd tot negentienhonderd torenvalken geweest moeten zijn en als je dan per valk per dag 4 muizen rekent, dan kan het totaal verorberde muizen wel tot de 100.000 belopen hebben. 7145 braakballen werden onderzocht, 87% bestond uit muizen, de rest uit insecten en ook vogels, zelfs 28 soorten vogels: mussen, eenden, fazanten, meerkoeten, grutto's, patrijzen en zelfs één goudhaantje. Bij de grotere soorten ging het natuurlijk om jonge vogels. Inmiddels zijn de torenvalknestkasten over ons hele land in gebruik en met veel succes. Ook onze eigen vogelwerkgroep heeft elk jaar wel een nestkastentimmerdag, waar met veel verve gebouwd en vooral getimmerd wordt voor onze geve-

derde vrienden, inclusief de torenvalken.

Het hoeft waarschijnlijk nauwelijks betoog, dat waarnemingskaartjes van torenvalken nog altijd gaarne worden ingewacht bij L. Mudde, Slauerhoffstraat 5 1382 RR Weesp, bij Mia Kraal Talmalaan 32 3761 AN Soest of bij één van de andere bestuursleden al dan niet op een lezing of contactavond.

Koolmees-ceremonie

Voor de sier hebben we een paar rieten vogelhuisjes van circa 20 centimeter hoog hier en daar in onze tuin opgehangen. Met verbazing hebben we avond aan avond, terwijl het nog volop licht was, een steeds terugkerend ceremonieel aanschouwd. Zoon koolmees 1 vliegt in de struiken op zoek naar een vette hap, eet met smaak, poetst het verenpak en vliegt naar een van de mini huisjes voor een welverdiende slaap. Zoon koolmees 2 doet exact hetzelfde, maar het huisje is bezet. Dat wordt vechten, een stevige robber. Daar komt Pa koolmees, eet, poetst en stuurt beide zonen met een paar flinke meppen het huis uit en..... vliegt naar een ander, iets groter huisje en bemoeit zich verder nergens meer mee. Hij doet de oogjes toe. Zoon 1 of 2 kruipt in het eerste huisje en hoewel er nog een huisje leeg staat, de ander verdwijnt in de struiken. De rust is weergekeerd in onze tuin. We kijken elkaar genietend aan, zuchten.... mooi he?

ATIE VAN KLAVEREN

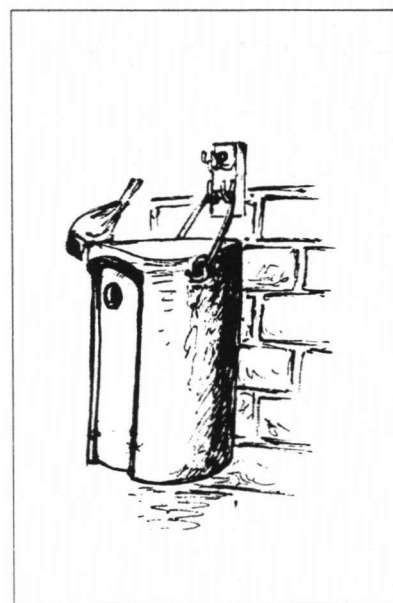
Afscheid van de gierzwaluwen

Het is de 30ste juli, half tien in de morgen. De zon schijnt en de lucht is helder blauw. Opeens flitst het door me heen: het is zo ver, het vertrek van de gierzwaluwen.

Elk jaar zie ik weer tegen dit gebeuren op. Geen sikkeltjes meer in de lucht vervult me met weemoed. Met spoed peddel ik naar de Achterbaan, voorbij de 'Chinees', waar ze meestal te vinden zijn. Ja hoor, daar zijn ze massaal aanwezig. minstens 60 exemplaren, los vliegend of met een groepje bij elkaar. In hoog tempo rondracend `a la tour de France.

Een half uur sta ik gefascineerd te kijken, ondertussen afscheid nemend. Nog een laatste blik en dan fiets ik terug naar huis. De volgende morgen nam ik nog even een kijkje, maar ze waren vertrokken. Op weg naar Zuid Afrika met een kleine 7000 km voor de boeg.

CARLA HOLZENSPIES

Koolmees

Verslag van de Algemene Ledenvergadering, 24 april 1997

Deze jaarvergadering had een speciaal tintje. Zij stond namelijk in het teken van ons dertigjarig bestaan. Misschien was dat wel de reden dat we ons mochten verheugen in een zeer grote opkomst van ongeveer 70 leden. Van vijf leden ontvingen wij een bericht van afwezigheid. Helaas was niet het voltallige bestuur aanwezig: onze penningmeester Laurian Mudde was met kennisgeving afwezig. Ook de kascommissie moest verstek laten gaan, doch de honneurs werden waargenomen door Dick Jonkers.

Door onze voorzitter Rob Kole werd de vergadering geopend met een hartelijk welkom aan alle aanwezigen, en met name aan de ereleden.

Het jaarverslag van 1996 wordt met algemene stemmen goedgekeurd. De aftredende bestuursleden Rob Kole (voorzitter), Laurian Mudde (penningmeester), Ben den Hoed (secretaris), Joke van Velsen (Subgroep Excursies) en Paul van der Poel (Subgroep Cursussen) worden herkozen.

Vooraf is kenbaar gemaakt dat de Subgroep Nestkasten wordt ondergebracht (via wijziging van het huishoudelijk reglement) bij de Subgroep Avifauna. Mogelijk neemt Anco Driessen de taak voor de nestkasten op zich. Dick Jonkers is bereid de leiding voor de Subgroep Natuurbescherming op zich te nemen, welk kandidaatschap met algemene stemmen wordt aanvaard.

De kascommissie heeft het jaarverslag goedgekeurd, er wordt decharge verleend aan de penningmeester. Tevens wordt een nieuwe kascommissie geko-

zen bestaande uit Maaik Mathijssen en Nico Klippel.

Ondanks de goedkeuring of misschien wel dankzij de goedkeuring van het jaarverslag van de penningmeester komt er toch een reactie uit de zaal van Jan Nijhof over de hoogte van de contributie, welke niet meer van deze tijd is. Waarop het grootste gedeelte van de zaal positief reageert. Echter een verhoging van de contributie dient goedgekeurd te worden op een Algemene Ledenvergadering. Het stond dit jaar niet op de agenda, maar het bestuur zegt toe op de volgende Algemene

Ledenvergadering met een voorstel te zullen komen.

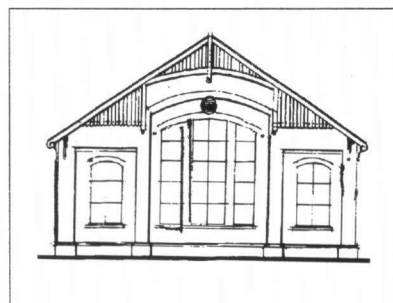
Verder kwamen er tijdens de rondvraag nog diverse andere onderwerpen kort ter sprake; zoals bezwaarschrift tegen IJburg en de kap van de beuken bij de Van Houtenvilla in Weesp.

Tevens wordt er gevraagd of de geruchten waar zijn dat er een einde komt aan de Waddeneilandenexcursies. Joke van Velsen reageert daarop. Dit jaar gaan ze nog gewoon door en daarna willen we weer eens iets anders organiseren.

Al met al kunnen we spreken van een zeer levendige vergadering, in zijn slotwoord bedankt Rob Kole een ieder voor zijn inbreng en aanwezigheid tijdens de vergadering.

Na de vergadering (en pauze) gaf Carla Holzenspies een boeiende en zeer interessante lezing over een Vogelreis naar Bonaire, waarvoor nogmaals via deze weg dank.

De secretaris, BEN DEN HOED

Help mee

Of het nu door het lustrum komt of niet, op diverse terreinen zijn er door de VWG leuke successen te melden. Zoals het grote succes van de ledenwerfaktie, de start van een jeugdcurcus in september door o.a. Frans en Atie van Klaveren, de publiciteit in de krant, onder meer over het door ons uitgegeven boekje Vogels kijken in Gooi en Vechtstreek. En dan uiteraard niet te vergeten "ONS" nieuwe clubgebouw in het voormalige pompgebouw bij de watertoren te Bussum.

Voor het clubgebouw is inmiddels een speciale stichting opgericht waarin de VWG, het IVN en de KNNV zitting hebben.

Echter, met het oprichten van een stichting alleen zijn we er niet. Er wordt gewerkt aan het oprichten van een drietal commissies, te weten: voor de bouw, de inrichting en voor sponsor-gelden.

Bij deze derhalve tevens een oproep aan alle leden. Meldt u bij het bestuur (telefoonnummers achterin De Korhaan) indien u daadwerkelijk wilt meewerken aan het realiseren van "ONS" clubgebouw. We hebben uw hulp, man/vrouw, hard nodig om het clubgebouw te kunnen realiseren.

PROGRAMMA

Vrijdag 3 tot en met zondag 5 oktober: Najaarsweekend Terschelling. Vanwege ons jubileumjaar gaan we met de ochtendboot. (Vertrek om 9.45 uur vanuit Harlingen-haven). Kunt u niet met deze boot mee, en dus ook niet meedoen met de kortingskaart, dan zijn de extra kosten voor uw eigen rekening.

Dinsdag 14 oktober: Werk-contactavond in de Orangerie van Kasteel Groeneveld. Op deze avond worden de waarnemingskaartjes weer eens gesorteerd. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 25 oktober: Noordhollandse Vogeldag 1997, in samenwerking met de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN), in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 te Hilversum. Aanvang 10.00 uur; einde 16.15 uur. Zie voor het programma elders in deze Korhaan.

Zondag 9 november: Ochtend-wandelexcursie Loenerveense plassen onder leiding van Jan van Bergeijk. Vertrek om 8.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

Dinsdag 11 november: Werk-contactavond in de Orangerie van Kasteel Groeneveld. Ook op deze avond worden weer waarnemingskaartjes gesorteerd. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 22 november: Ochtend-wandelexcursie Corversbos en Goolust onder leiding van Frank van de Weijer. Vertrek om 8.30.

Donderdag 27 november: Lezing door de heer B. van de Brink over 'Vogels van moeras en rietland'. Ben van de Brink is intensief betrokken bij ringonderzoek en vogelfotografie. Hij werkt mee aan een onderzoek van zwaluwtrek in Botswana. Zijn vogels van moeras en rietland zijn grotendeels langs de randmeren gefotografeerd. De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 29 november: Landelijke SOVON-dag in samenwerking met Vogelbescherming en de Nederlandse Ornithologische Unie, in de Stadsschouwburg te Nijmegen. U kunt daar persoonlijk kennismaken met vogelaars uit heel Nederland, die zich actief inzetten voor het beheer en behoud van de natuur. Aanvang 10.00 uur. De zaal is open vanaf 9.30 uur.

Dinsdag 9 december: De oorspronkelijk voor deze avond geplande werk-contactavond gaat niet door.

Zondag 14 december: Ochtend-wandelexcursie langs het Tienhovens kanaal. Vertrek om 9.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

Zaterdag 10 januari: Ochtend-wandelexcursie in het Spanderswoud en evt. de 's-Gravelandse landgoederen, o.l.v. Marijn Prins en Joke van Velsen. Vertrek om 8.30 uur vanaf de parkeerplaats van de Hocras, Franse Kampweg 38 in Bussum.

Dinsdag 13 januari: Avifauna-vergadering in de Orangerie van Kasteel Groeneveld. Aanvang 20.00 uur.

Donderdag 22 januari: Lezing in de Bethlehemkerk in Hilversum.

Zaterdag 24 januari: Dag-ganzenexcursie naar Zeeland o.l.v. Adri Vermeule, Nico Dwars en Dick Jonkers. Vertrek om 7.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum (Achterkant Centr.station). Brood etc. meenemen.

Zondag 8 februari: Ochtend-wandelexcursie naar de Stulp en het Pluismeer o.l.v. Guus Proost. Vertrek om 8.00 uur vanaf de parkeerplaats van de Midgetgolfbaan in Lage Vuursche.

Dinsdag 10 februari: Werk-contactavond in de Orangerie van Kasteel Groeneveld. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 21 februari: Ochtendexcursie naar de Zuidpier bij IJmuiden o.l.v. Hans van Oosterhout. Vertrek om 6.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Telescoop (evt.) en brood en drinken meenemen en denk om warme kleding.

Om vast te noteren: **5, 6 en 7 juni:** Zelfverzorgingsweekend in de Hoge Venen (België). Het is de bedoeling dat we kamperen in tent of caravan in het plaatsje Bruyères. Wilt u mee, geef u dan schriftelijk op bij Joke van Velsen en vermeld daarbij of u beschikt over een tent of caravan. Verder natuurlijk opgeven uw naam, adres, telefoonnummer en hoeveel personen. Maak f 15,- over op postrekening nr 25 29 179 van de penningmeester van de VWG. Elke deelnemer krijgt een routebeschrijving en opgave van de kosten van de camping, e.d. Het weekend begint op vrijdagmorgen om 10.00 uur. Stevig, waterdicht schoeisel is noodzakelijk.

Het is de bedoeling dat u uw eigen eten en drinken verzorgt en aan het eind van het weekend zelf afrekent met de beheerder van de camping. (Zie verder ook het artikel van Erik Lam elders in deze Korhaan).

DEELNEMERS AAN DE EXCURSIES WORDT DRINGEND VERZOCHT OM BIJ ALLE EXCURSIES VOOR DE AANGEGEVEN TIJD AANWEZIG TE ZIJN, ZODAT OP TIJD VERTROKKEN KAN WORDEN. BIJ AFMELDING TOT EEN WEEK VAN TEVOREN BIJ WEEKENDS EN EXCURSIES WAARVOOR BETAALD MOET WORDEN, WORDT f 25,- ADMINISTRATIEKOSTEN IN REKENING GEBRACHT. ALS U LATER AFMELDT WORDT MAXIMAAL 50 % TERUGBETAALD.

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Linda Willemstein

Genoemde artikelen zijn slechts een selectie en vormen niet de complete inhoudsopgave.
Argus, Kwartaal tijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 22 no 1, maart 1997.

Idem, jrg 22 no 2, juni 1997: Rotganzen onder vuur.

Boomblad, IBN-DLO, jrg 9 no 2, april 1997: Scholeksters zijn net mensen.
Idem, jrg 9 no 3, juni 1997.

De DompHoorn, Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, jrg 31 no 1, maart 1997: De vlaamse gaai.
Idem, jrg 31 no 2, juni 1997.

Dutch Birding, Dutch Birding Association, jrg 19 no 1, 1997.
Idem, jrg 19 no 3, 1997: Steppelapekster op Texel in september 1994 - Zeldzame vogels in Nederland in 1995.
Idem, jrg 19 no 2, 1997.

Ficedula, Tijdschrift van Twentse VWG, jrg 26 no 1, maart 1997: Invasie van de vlaamse gaai - Noordoost-Twente en de oeverwaluw.

Idem, jrg 26 no 2, juni 1997: Waarnemingen in Twente.

Fitis, VWG Zuid-Kennemerland, jrg 33 no 1, 1997: De huiswaluw - Watervogels en roofvogels januari 1996.

De Glerzwaluw, VWG Amsterdam, jrg 35 no 1, 1997: Waarnemingen regio Amsterdam - De watervogels - De

vogelrijkdom van het IJmeer.
Idem, jrg 35 no 2, 1997: Waarnemingen december 1996 - februari 1997.

De Graspleper, Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN), jrg 17 no 1, maart 1997: Schiphol en vogels - Vogels op bollenvelden - De scholekster in strenge winters.
Idem, jrg 17 no 2, juli 1997: Bijzondere waarnemingen februari t/m half mei 1997 - Lepelaars op pleisterplaatsen in Midden Noord-Holland.

De Grauwe Gans, St. Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland, jrg 13 no 1, 1997: Watervogeltellingen in de zoete rijkswateren - Waarnemingen Zuid-Flevoland.
Idem, jrg 13 no 2, juli 1997: Avifauna Zuid-Flevoland.

De Grutter, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, jrg 21 no 2, april 1997.
Idem, jrg 21 no 3, juni 1997: Verslag wintervogeltellingen in de Zaan (1994-1995 en 1995-1996).

IJsselmeer berichten, vereniging tot behoud van het IJsselmeer, no 1 1997.

De Kleine Rotselaar, IVN Gooi e.o., jrg 19 no 2, april 1997.

De Korhaan, Ver. voor Vogel- en Natuurstudie De Wielewaal, afd. De Noorderkempen, jrg 25 no 2, april 1997.

Knipeelkrant, Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 21, maart 1997.

Idem, jrg 21 no 2, mei 1997

Idem, jrg 21 no 3, juli 1997: Ruzie in de tent om het korhoen - Valk in de strijd tegen konijnen.

De Korhoen, Vereniging voor vogel- en natuurstudie afdeling "De Noorderkempen", jrg 25 no 3, juli 1997: Pogingen tot herintroductie van korhoenders op de Kalmthoutse heide - Vogels in de tuin.

De Krulbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 40 no 2, april 1997: Veldwaarnemingen - De pestvogelinvasie van de winter 1995-96 in de provincie Utrecht.
Idem, jrg 40 no 3, juni 1997: Roeken massaal op de vlucht in Zuidwest Utrecht - Kraanvogels in Utrecht van 1980 t/m 1995.

Limosa, jrg 70 no 1, 1997: Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 1992-93.

Idem, jrg 70 no 2, 1997: Oeverlopers profiteren van natuurontwikkeling - De strandplevier als broedvogel in Nederland in de 20e eeuw.

Mens en natuur, IVN vereniging voor natuur- en milieueducatie, jrg 48 no 2, zomer 1997.

De Mourik, vogelwerkgroep Rijk-van-Nijmegen e.o., jrg 23 no 2, 1997.

Natuurbehoud, Vereniging Natuurmonumenten, jrg 28 no 2, mei 1997.

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 21 no 5, mei 1997.
Idem, jrg 21 no 6, juni 1997.
Idem, jrg 21 no 7/8, juli/augustus 1997.

NatuurNablj, IVN Eemland, jrg 25 no 2, mei 1997.
Idem, jrg 25 no 3, juni/juli 1997.

NME Magazine, Stichting Regionaal Natuur- en Milieu-Educatie centrum voor het Gooi en omstreken.

Noordhollands Landschap, Stichting Het Noordhollands Landschap, jrg 24 no 2, 1997: Gruttoparadijs Hempolder.

Onze Waard, Natuur- en Vogelwacht De Alblasenwaard, jrg 28 no 2, zomer 1997.

Politie Dier en Milieu, Vereniging Politie dieren en milieubescherming, jrg 72 no 1, maart 1997: Ook nesten zwaluwen zijn beschermd.
Idem, jrg 72 no 2, juni 1997: Wetlands in Nederland.

De Smient, Nieuwsbrief Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, no 7, juni 1997: Wijziging wetgeving Kievits-eieren rapen.

SOVON Nieuws, jrg 10 no 1, maart 1997: De rouwkwikstaart: voorjaarstrekker bij uitstek - Watervogels zoete rijkswateren 1995/96.

Idem, jrg 10 no 2, juni 1997: Draaihalzen op trek in Nederland - Weidevogels vroeger en nu - Ganzen en zwanen in Nederland in de winter van 1995/96.

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, jrg 15 no 78, mei 1997.
Idem, jrg 15 no 79, juli 1997: Speciale editie zeevogeltellingen 1996.

De Takkoeling, jrg 5 no 2, 1997: Buizerd met bijzondere proef - Haviken in Zuid-Twente en Hamaland in 1996 - Opmerkelijk gedrag van wespendieven.

De Tringlaan, Vogelwerkgroep Schagen e.o., jrg 20 no 2, april 1997, jrg 20 no 3, juni 1997.

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 50 no 2, 1997: Luiheid bij scholekster om te overleven.
Idem, jrg 50 no 3, 1997: Op noordse nachtegaal en krekeltzanger kun je wachten.

Van Nature, Nieuws van Vereniging Natuurmonumenten, jrg 7 no 3, maart 1997.

Idem, jrg 7 no 4, april 1997.
Idem, IJmeer special, jrg 7, april 1997.
Idem, jrg 7 no 5, 1997.
Idem, jrg 7 no 6/7, juni/juli 1997: Waterbeheer doorslaggevend voor kansen lepelaar.

Veld- en Vitrine, Mededelingen van het Fries Natuurmuseum, no 134, mei 1997.
Idem, no 133, maart 1997.

Vrienden van het Gooi, jrg 1997 no 1: De gierzwaluw, een medebewoner van steden en dorpen.

Het Vogeljaar, Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, jrg 45 no 1, 1997: Vervolg van stootvogels in 1996 - Vogelgebieden in Noord-Ierland.
Idem, jrg 45 no 1, 1997: Vogelgebieden in Noord-Ierland.
Idem, jrg 45 no 2, 1997.

Vogels, Tijdschrift over vogels en vogelbescherming, no 3, mei/juni 1997: Strandplevier wil rust - Pleisteren aan de Nederlandse kust.
Idem, no 2, maart/april 1997: Een gezond bos is een gastvrij huis - In Waddenzee en Zeeuwse delta: de harde strijd om het bestaan van scholeksters - Het nieuwe landschap lokt de immigratievogel.
Idem, no 3, mei/juni 1997: Broedvogels van de kust.
Idem, no 4, juli/augustus 1997: Vogels van het nieuwe land - Toemooridders, pages en gauwdieven.

Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland i.s.m. de Kerkuilen werkgroep Nederland, jrg 10, no 1, maart 1997: Roeken horen bij ons landschap.
Idem, themanummer lepelaar, jrg 10 no 2, april 1997.
Idem, jrg 10 no 3, mei 1997: Thema-nummer kerkuil.
Idem, jrg 10 no 4, juni 1997: Telling lepelaars op nazomerpleisterplaatsen - Lepelaars in de lage landen.

Vrienden van het Gooi, jrg 1997, no 2.

De Wijde Blik, Tijdschrift voor natuur en milieu in Gooi, Vechtstreek e.o., jrg 13 no 4, februari 1997.
Idem, jrg 14 no 1, mei 1997.

MUTATIES LEDENBESTAND

Nieuwe leden:

Mw. J. van Beek
Mw. A. ter Bruggen
Kasteel Mus. Sypsteyn
H. Radstaak
E. Stappenkooren
G.W. de Vries

Adreswijzigingen:

D. Bakker
Hr en Mevr. B.v.d.Elsken
J.B. den Hoed
Mw. T. Stoker
Vrienden v/h Gooi
W.M. Weijens
E.K. Zurkirchen

Bedankt:

mw. J. Lely
A. de Graaf
mw. J. Koning
J.D. v.d. Ley
Hr en Mevr L. Vuysters

Veerplein 128
Hilversumseweg 38
Nw.Loosdr.dijk 150
Windvang 5
v.d.Helstlaan 49a
Goudwespreent 48

Everwijnlaan 3
Ouverture 12
Verl.Forlaan 15
Korenburgerveerw. 2
p/a v.d.Helstlaan 2
Ferd.Bollaan 6
Garstkamp 237

Muiderberg
Havelte
Eemnes
Hilversum
Amersfoort (Lelystad)

1404 DC Bussum
1251 EZ Laren
1231 LC Loosdrecht
1261 TR Blaricum
1213 CC Hilversum
1218 GP Hilversum

6816 RC Arnhem
1312 ST Almere
1412 CW Naarden
7102 GD Winterswijk
1412 HK Naarden
1412 HR Naarden
1103 PG Amsterdam

035-6939281
035-5383181
035-5823208
035-5384142
035-6216298
035-6920732

026-351787
036-5365163
035-6970423
0543-531210
035-6948846
035-6945807
020-3980557

Veldwaarnemingen

Waarnemingen Overzicht (1)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Koereiger	1	1997-05-03	Naardermeent (Oostermeent)	F.C.Jager A.Bijl
Purperreiger	5	1997-05-18	Hilversumse Bovenmeent	M.D.Prins
Purperreiger	2	1997-06-06	Zanddijk bij Gooimeer	D.Jonkers
Purperreiger	1	1997-06-27	Polder Weesp	F.Leurs
Ooievaar	1	1997-04-07	Zonnestraal Hilversum/Loosdrecht (Knor)	K.Meesters
Ooievaar	1	1997-04-24	Stichtse Brug Strand	F.Leurs
Ooievaar	1	1997-05-14	Hilversumse Meent	F.C.Jager
Lepelaar	3	1997-04-06	Noordpolder t.o.van Muiden	D.Jonkers M.de Graaf
Lepelaar	1	1997-07-05	Noordpolder Muiden (007)	R.van Dijk
Grauwe Gans	46	1997-04-07	Oostermeent Blaricum	A.C.Driessen
Grauwe Gans	10	1997-04-16	N.O. van Naardermeer	H.de Rooij
Brandgans	1	1997-05-18	Koggewagen, Bijvanck Blaricum	D.Jonkers
Nijlgans	43	1997-04-20	Bovenmeent Hilversum	P.Schut
Krakeend	12	1997-06-10	Raboes Eemnes	G.Bieshaar
Wintertaling	20	1997-04-01	Bovenmeent Hilversum	P.Schut
Pijlstaart	3	1997-04-01	Bovenmeent Hilversum	P.Schut
Zomertaling	3	1997-04-13	Naardermeer	R.van Dijk
Zomertaling	1	1997-06-10	Raboes Eemnes	G.Bieshaar
Slobeend	2	1997-04-22	Gooimeerkust	R.Th.Huizenga
Slobeend	3	1997-04-30	Naardermeer	F.C.Jager
Krooneend	1	1997-06-14	Gooimeer bij Huizer Pier	D.Jonkers
Tafeleend	1	1997-07-05	Noordpolder Muiden (007)	R.van Dijk
Kuifeend	10	1997-06-06	Vogeleiland (eend met 9 jongen)	R.Th. Huizenga
Middelste Zaagbek	1	1997-04-06	017 Vesting Weesp	A.T.Bijl
Wespendief	1	1997-05-18	Hilversumse Bovenmeent	M.D.Prins
Wespendief	1	1997-05-18	Gooilust 's-Graveland	D.Jonkers
Wespendief	1	1997-07-26	Corversbos Hilversum (telpost)	N.Dwars/M.D.Prins
Havik	1	1997-04-17	Gooimeerkust, Waterzuivering	R.Th.Huizenga
Sperwer	1	1997-07-27	Oostdijk Naarden bij Naardermeer	D.Jonkers
Buizerd	1	1997-07-05	Noordpolder Muiden (007)	R.van Dijk
Boomvalk	1	1997-05-18	Gooilust 's-Graveland	D.Jonkers
Boomvalk	1	1997-07-08	Boven Kloosterstraat Muiden	v.d.Weijden/Schutte
Kleine Plevier	3	1997-05-18	Hilversumse Bovenmeent	M.D.Prins
Goudplevier	500	1997-04-07	Oostermeent Blaricum	A.C.Driessen
Kemphaan	6	1997-07-05	Noordpolder Muiden (007)	R.van Dijk
Grutto	60	1997-04-12	4e Kwadrant Huizen	G.Bieshaar
Regenwulp	1	1997-07-18	Koggewagen Bijvanck Blaricum	D.Jonkers
Wulp	1	1997-07-01	Bilderdijklaan Hilversum	M.D.Prins
Tureluur	22	1997-04-12	4e Kwadrant Huizen	G.Bieshaar
Oeverloper	1	1997-04-21	IJmeerkust 001	R.van Dijk
Oeverloper	1	1997-05-16	Bilderdijklaan Hilversum	M.D.Prins
Visdief	2	1997-04-28	Gooise Vaart 's-Graveland	M.D.Prins
Visdief	2	1997-07-26	Corversbos Hilversum (telpost)	N.Dwars/M.D.Prins
Zwarte Stern	2	1997-05-18	Hilversumse Bovenmeent	M.D.Prins
Zwarte Stern	2	1997-06-01	Gooimeer Huizen	D.Jonkers
Holenduif	2	1997-04-06	Landgoed Oud Naarden	R.Th.Huizenga
Holenduif	46	1997-04-28	Akker Corversbos Hilversum	M.D.Prins
Tortelduif	2	1997-07-13	4e Kwadrant Huizen	D.Jonkers
Koekoek	3	1997-05-07	Oud Valkeveen	M.Kraal
Koekoek	2	1997-05-18	Gooimeerkust bij Aalberg	R.Th.Huizenga

Veldwaarnemingen

Waarnemingen Overzicht (2)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Koekoek	4	1997-05-18	Oppad Kortenhof	D.Jonkers
Koekoek	1	1997-06-06	Bierweg Blaricum	G.Bieshaar
Bosuil	1	1997-05-07	Paardenbos Baarn	H.Sevink
Ransuil	1	1997-05-18	Kasteel Groeneveld Baarn	D.Jonkers
Ransuil	1	1997-06-14	Magdaleen, Naarder Eng, Naarden	D.Jonkers
Gierzwaluw	23	1997-05-03	Parkeergarage Huizen	C.Holzenspies
Gierzwaluw	60	1997-07-30	Achterbaan Huizen	C.Holzenspies
Draaihals	1	1997-05-04	Tuin Ritsemalaan Kortenhoef	R.Wilms
Groene Specht	1	1997-04-01	Meerkade, Naardermeer	P.Schut
Groene Specht	1	1997-06-15	Meentweg (053)	R.Th.Huizenga
Groene Specht	2	1997-06-15	Bierweg bij Tafelberg Blaricum	P.v.d.Brink
Groene Specht	1	1997-07-10	Naarderstraat Huizen	C.Holzenspies
Zwarte Specht	1	1997-04-08	Hilverbeek 's-Graveland	K.Meesters
Zwarte Specht	1	1997-04-22	50 mtr.zuid Eukeberg (055D)	R.Th.Huizenga
Kleine Bonte Specht	1	1997-04-06	Landgoed Oud Naarden	R.Th.Huizenga
Kuifleeuwerik	2	1997-04-22	Bovenmaatweg Huizen	P.Keuning
Oeverzwaluw	35	1997-05-04	Zwaluwwand Oostdijk Naarden	W.Weitjens
Boerenzwaluw	3	1997-04-05	Naardermeer	R.van Dijk
Boompieper	1	1997-04-26	Groengordel H'sumse Meent	F.C.Jager
Gele kwikstaart	1	1997-04-12	4e Kwadrant Huizen	G.Bieshaar
Blauwborst	2	1997-04-23	Vogelkijkhut Eemmeer	F.Leurs
Blauwborst	1	1997-05-20	Raboes Eemnes	G.Bieshaar
Zwarte Roodstaart	1	1997-06-15	IJselmeerstraat	R.Th.Huizenga
Zwarte Roodstaart	1	1997-07-02	Loswal Ind.Terrein Hilversum	F.Leurs
Zwarte Roodstaart	1	1997-07-13	13C Nw.Keverdijksche Polder	R.van Dijk
Gekraagde Roodstaart	1	1997-05-19	Corversbos Hilversum	M.D.Prins
Paapje	4	1997-04-27	Zomerdijk Eemnesser Polder	G.Bieshaar
Roodborsttapuit	1	1997-06-14	Zuiderheide	P.Calis
Roodborsttapuit	4	1997-07-26	Groeve Oostermeent Blaricum	D.Jonkers
Tapuit	3	1997-05-05	Hilversumse Bovenmeent	F.C.Jager
Tapuit	5	1997-05-05	Eempolder Cors Rijkseweg (87A)	Driessen & Moolenaar
Kramsvogel	2	1997-04-21	Pooltjespad, Blaricum	E.Frater Smid
Kramsvogel	12	1997-05-03	naast Valse Bosjes (58)	R.Th.Huizenga
Grote Lijster	1	1997-06-01	Vredelaan Laren	G.Bieshaar
Rietzanger	2	1997-04-05	Naardermeer	R.van Dijk
Grasmus	1	1997-05-03	Naardermeent-Oost	F.C.Jager
Grauwe Vliegenvanger	2	1997-06-27	Hilversumse Meent	F.Leurs
Grauwe Vliegenvanger	1	1997-07-27	Vecht Weesp	F.Leurs
Bonte Vliegenvanger	1	1997-05-18	Spanderswoud Hilversum	M.D.Prins
Baardmannetje	1	1997-04-23	Vogelkijkhut Eemmeer	F.Leurs
Staartmees	2	1997-05-05	Naarderstraat Huizen	C.Holzenspies
Buidelmees	1	1997-06-01	Dode Hond Eemnes	A.Grobbe/D.Jonkers
Roek	1	1997-05-02	Bilderdijklaan Hilversum	M.D.Prins
Keep	20	1997-04-05	Naardermeer	R.van Dijk
Putter	2	1997-04-30	Ritsemalaan Kortenhoef	Fr.Wilms
Putter	8	1997-06-15	Gooimeerkust bij grenspad	R.Th.Huizenga
Kruisbek	1	1997-05-17	Koggewagen Bijvanck Blaricum	D.Jonkers
Goudvink (Europese v.)	2	1997-06-15	Erica Bos (056)	R.Th.Huizenga
Goudvink (Europese v.)	1	1997-07-13	Koggewagen Bijvanck Blaricum	D.Jonkers
Appelvink	1	1997-04-08	Kruitfabriek Muiden	D.Jonkers M.de Graaf

KORHAAN

... ZOMERTALING ...
... WINTERTALING ...
... LEPELAAR ...
... KEMPHAAN ...
KOR, KUNNEN WE
AL NAAR DE ...

NEE,
HET IS
NOG TE
VROEG!

... BRUINE KIEK VROUWTJE ...
... PURPERREIGER ...
... VISDIEFVISDIEFVISDIEF ...

... SLOBEEND ...
... FUUT ...
... DODAARS ...

STROOPWAFEL
... ?

NEE DANK
JE !

BRUINE KIEK VROUW!
DIE HEBBEN WE AL!

MAAR DIE SPERWER
ERONDER NOG NIET!

DUS...?

NEE
NEE!

EERST GAAN WE NOG
NAAR DE KEERSLUIJ-
-PLAS!

ZEG, EEN ZEEAREND
... ZIET DIE ER UIT ALS EEN
VLIEGENDE DEUR ??

WÁÁR?!

LOOS ALARM!
HET IS INDERDAAD
EEN DEUR!

DAT ZEI
IK!

JAMMER!
EEN ZEEAREND
ZOU LEUK
GEWEEST ZIJN!

NU ZIE IK
GELOOF IK
EEN
HEILIGE
IBIS!
KAN DAT?

HÈ
?!

JÁ HOOR!!
GEZEGEND
DOOR DE
PAUS!!
HAHAHAHA
!!!!
DOEI!!

AJÚÚ
FANTAST!

JÁ HOOR!
HET IS HEM!
EEN HEILIGE
IBIS!

YES!

FANTASTISCH!
NU KUNNEN
WE, HÈ ?!

FANTAST!
MET ZIJN
HEILIGE
IBIS!
TSS!

OP
NAAR
DE ...

... FRIKANDELLEN!!

... MAYO EN
UITJES
ZOALS GE-
WOONLIJK ?

SNACK
-MOBIEL

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Postadres VWG: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester VWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter:	: R.A.Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	033-2982303
Sekretaris	: B.den Hoed	Verlengde Fortlaan 15	1412 CW Naarden	035-6970423
Penningmeester	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	0294-411683
SG Algemene Zaken	: L.J.Dwars-Van Achterbergh	Postbus 1493	1200 BL Hilversum	035-6850627
SG Avifauna	: G.M.L.Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Natuurbescherming	: D.A.Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	035-5260456
SG Vogelcursus	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-6831592
SG Excursies	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-6838604
SG Communicatie	: P.Schut	Rietmeent 98	1218 AZ Hilversum	035-6936811

Nuttige Adressen:

Aanmelding Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempolderellingen	: R. van Veen	Hoflaan 17	1241 VP Kortenhoef	035-6563642
Jubileumcommissie/Lezingen	: S.L. Visser	Koningsvaren 87	1391 AG Abcoude	0294-283545
Promotie en Verkoop	: P. Keuning	Stam 26	1275 CJ Huizen	035-5268281
Roofvogelstudiegroep	: C. Sjobbema	Nieuwstraat 8	3743 BL Baarn	035-5420215
Vogelasiel Het Gooi	: F.F. van de Woord	Burg. J. Visserlaan 1	1411 BR Naarden	035-6945658
Vogelringstation Het Gooi	: B. van Poelgeest	Binnenhof 517	1412 LA Naarden	035-6940996
Weidevogelbescherming Eempolders	: M. van Houten	Dovenetelhof 26	3742 EH Baarn	035-5415603
Weidevogelbescherming Vechtstreek	: A.M. van der Poel	Bühmannlaan 54	1381 GM Weesp	0294-431308
Wintervoeding Gooi en Vechtland	: J.F. Kuijer	Krekelmeent 21	1218 EA Hilversum	035-6934871

Waarnemingskaartjes kunnen bij alle bestuursleden worden ingeleverd. Na overleg kunnen eveneens bij alle bestuursleden nieuwe kaartjes worden verkregen.

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 20,- (minimaal), huisgenootleden f. 7,50 (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Schenkingen:

Wilt u de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken eenmalig of vaker steunen met een gift, dan zijn deze giften aftrekbaar van de inkomstenbelasting, vanaf minimaal 1% (en tenminste 120 gulden), tot maximaal 10% van uw onzuivere inkomen. Daarnaast kunt u in uw testament een zogenaamd legaat laten opnemen ten gunste van de vogelwerkgroep. Het is gewenst dit dan met uw notaris te bespreken.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester dienen declaraties voor gemaakte kosten vóór 1 december bij de coördinator van de betreffende subgroep te worden ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum